

ИМАЛО ЕДНА ВОЙНА ...

На черен екран с бели букви

“...една малка балканска война...”

Уинстън Чърчил – по друг повод

1885 година. Българите нарушават един несправедлив европейски договор, който разпокъсва страната на три части и без всякаква чужда помощ и намеса Княжество България и Източна Румелия се обединяват в едно цяло. Извън пределите на родината остава Македония. Очаквайки нападение от Османската империя, българските войски са разположени на южната граница.

Без повод и подтиквано от чужди сили, сръбското правителство вероломно напада обединеното българско княжество.

С безпрецедентен във военната история марш – маньовър войниците на полковник Николаев, тичайки, преодоляват разстоянието от южната до западната ни граница за две денонощия.

Последва кратка и победоносна за българите война.

ЕПИЗОД 1 ЕКСТ./ИНТ.. (ДЕН)*Кенстингтън, Лондон, 90-те години на XIX век*

В Кенстингтън уличките са къси, а сградите толкова си приличат, че неопитният човек би могъл да се заблуди. Тук-там малки площади разнообразяват гледката.

Сутрин е и въпреки че вече е ноември, мъглите все още не са покрили града. Месроп отваря своя магазин, разпалва жарта в големия чугунен мангал и нарежда чашки с турско кафе. Тихо е в Кенстингтън, ако изключим шума, който идва от единия край на площада, където неколцина работника се опитват да спрат избила вода. Към магазина на Месроп крачи 50 - 55 годишен мъж, доста прилично облечен, макар и да се вижда, че дрехите му са поовехтели. Най-интересната дреха е тренчкотът “Батенберг”, отдавна излязъл от мода. От друго време е човекът. Месроп го забелязва и веднага го поздравява на смешния си арменско – английски език.

Месроп

ДОБРО УТРО, СЪР УИЛЯМ. ОТНОВО СТЕ ПРЪВ. . .

Уайт

МЕСРОП, КОЛКО ПЪТИ ДА ТИ КАЗВАМ ДА НЕ МЕ НАРИЧАШ
СЪР. АЗ СЪМ ОБИКНОВЕН ПЕНСИОНЕР ОТ ФОРЕНЪР ОФИС.

Месроп

НЕ МОГА ИНАЧЕ. ЗА НАС, АРМЕНЦИТЕ, ВСИЧКИ АНГЛИЧАНИ
СА СЪР.

Господин Уайт се размива и маха с ръка.

Уайт

ГОТОВО ЛИ Е КАФЕТО, МЕСРОП? САМО ПРИ ТЕБ И ВЪВ
ФИЛИБЕ СЪМ ПИЛ ТОЛКОВА ВКУСНО КАФЕ.

Месроп

ЧЕ КАК ИНАЧЕ! НАЛИ ОТ НЕГО СИ ВАДЯ ХЛЯБА. СЪР УИЛЯМ,
ДОКАРАХА НИ ОТ КОНСТАНТИНОПОЛ АНШУА. ДА ВИ
ПРЕТЕГЛЯ ЛИ МАЛКО ОТ НЕЯ?

Уайт

РАНО Е ЗА АНШУА. ЩЕ ВЗЕМА, КАТО ТРЪГВАМ

Месроп

ДАДЕНО, СЪР УИЛЯМ

Шумът е престанал. Работниците прибират инструментите си и сядат
върху количката да закусват. Господин Уайт с блажено изражение на
лицето сърба кафе от филджанчето.

Уайт

КОНСТАНТИНОПОЛ, КАЗВАШ! КАК СА ВАШИТЕ ХОРА ТАМ?

Месроп

КАК ДА СА, СЪР УИЛЯМ? КОЛЯТ ГИ, ГРАБЯТ ГИ. ТИЯ
ПРОКЛЕТИ СОФТИ! СУЛТАНЪТ НА МРАВКАТА ПЪТ ПРАВЕЛ!
БИЛИ ЛИ СТЕ В КОНСТАНТИНОПОЛ, СЪР УИЛЯМ? ХУБАВ
ГАРАД!

Уайт

ПРАЩАЛ СЪМ ТЕЛЕГРАМИ И ПИСМА ДО КОНСТАНТИНОПОЛ.
БИЛ СЪМ ВЪВ ФИЛИБЕ.

Месроп

ЧУВАЛ СЪМ ЗА ТОЗИ ГРАД. ИМАМЕ НАШИ ХОРА ТАМ.

Уайт

ЗНАЕШ ЛИ, МЕСРОП, ЧЕ БЪЛГАРИТЕ ИМАТ САМО ДВЕ ЖЕНСКИ
ИМЕНА?

Месроп

ШЕГУВАТЕ СЕ С МЕН! КАК ТАКА САМО ДВЕ ИМЕНА?

Уайт

АМИ ТАКА. ОМЪЖЕНИТЕ НОСЯТ ИМЕТО БУЛКА,
НЕОМЪЖЕНИТЕ - МОМА

Месроп

ИМА МНОГО ОМЪЖЕНИ И НЕОМЪЖЕНИ! КАК ГИ РАЗЛИЧАВАТ,
СЪР УИЛЯМ?

Бившият дипломат се гневи на себе си.

Уайт

ТАКА И НЕ РАЗБРАХ, МЕСРОП! ТАКА И НЕ РАЗБРАХ. А БЯХ
ТАМ!

*

ЕПИЗОД 2 ИНТ. (ДЕН)

*Ноември 1885 год. Град Филибе. Стая в сградата на
английското вицеконсулство...*

Господин Уайт все още не се е надигнал от леглото си, въпреки че слънцето се е вдигнало почти цяла копраля на небето. На вратата се почуква и без да чака отговор, в стаята влиза разсилният Пенко. Господин Уайт го поглежда недоволен. Търка очите си.

Пенко

ТЕЛЕГРАМА, ВАША СВЕТЛОСТ. ОТ ЛОНДОН!

Господин Уайн взима телеграмата и се изправя, защото вижда щемпела на Бъкингамския дворец. Прави знак на Пенко да се оттегли и започва да чете на глас.

Уайт

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН УАЙТ! ПРАЩАМ ВИ ТАЗИ ТЕЛЕГРАМА ПО ДИСКРЕТНОТО НАСТОЯВАНЕ НА НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО. ТЯ С ТРЕПЕТ СЛЕДИ БИТКАТА НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР. НАСТОЯВА ДА ВИ ПРЕДАМ НЕЙНИТЕ ДУМИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА КНЯЗА. "НИКОГА НЕ СЕ ОПЛАКВАЙ И НИКОГА НЕ ОБЯСНЯВАЙ! БОГ ДА Е С ТЕБ, МЛАДЕЖО!"

ФРИДРИХ ФОН БАТЕНБЕРГ, БРАТ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР И ЗЕТ НА КРАЛИЦА ВИКТОРИЯ.

Господин Уайт внимателно прибира телеграмата в една походна чанта. Просто не може да повярва на прочетеното.

Уайт

ПЕНКО, ПЕНКО!

Разсилният Пенко влиза и чака.

Уайт

КОЙ ДОНЕСЕ ТЕЛЕГРАМАТА?

Пенко

ОТ ПОЩАТА Я ДОНЕСЕ ЕДИН МОМЪК. ПОКРАЙ ПРОНУНЦИАМЕНТОТО ВСИЧКО Е ЕДНА БЪРКОТИЯ, АМА КАТО ВИДЯЛИ ЗНАКА, ВЕДНАГА Я ДОНЕСЛИ.

Уайт

ПЕНКО, СТЫГАЙ ФАЙТОНА! ТРЪГВАМЕ НА ПЪТ. ВЗЕМИ И
ПРОВИЗИИ.

Пенко

НАКЪДЕ ЩЕ ВЪРВИМ, ВАША СВЕТОСТ?

Господин Уайт прави недоволна гримаса заради въпроса на разсилния.
След малко все пак отговаря.

Уайт

У НАС КАЗВАТ, ЧЕ КОЛКОТО ПО-МАЛКО ЗНАЕШ, ТОЛКОВА ПО-
ДЪЛГО ЖИВЕЕШ.

Пенко

ВАША ВОЛЯ, ВАША СВЕТОСТ.

Уайт

ПЕНКО, ПЕНКО, АЗ НЯМАМ ВЕЧЕ ВОЛЯ. НЕ РАЗБРА ЛИ ДО
СЕГА

*

ЕПИЗОД 3 ЕКСТ.(ДЕН)

Гробището на малко планинско село, късната есен на 1885год.

Късната есен винаги има предимства, стига да не е много студено, но за съжаление този ден е точно такъв. Мразовит. Малкото село в планината изглежда изоставено. Единственият знак за живот са ударите от тесла. Звучат като клепало на магерница, макар да не е време за обяд. Край току що изкопан гроб един старец кове последните пирони по дъските на малък ковчег. После няколко старици помагат на майката да положи детето в ковчег и да го спуснат в гроба. Няма никакви мъже, освен старият дърводелец и също толкова старият поп, който

опява споминалото се дете. Очите на всички са сухи, потънали в очните кухини.

Старият поп опява покойното дете, хвърля буца пръст в гроба и с това неговата работа приключва. С ръце, с теслата зариват гроба и старецът поставя кръст, съставен от два издялани клона. Майката се обръща за последен път към гроба на детето си и с това погребението приключва. Съвсем наблизо е селото, което изглежда като напуснато от своите обитатели.

Стара жена

КАКВО ЩЕ ПРАВИШ СЕГА, БУЛКА?

Младата жена

АМИ КАКВО ДА ПРАВЯ? ЩЕ НАМЕРЯ СТАЙКО. НАЛИ
СОЛДАТИН ГО ВЗЕХА. ТОЙ ЩЕ МИ КАЖЕ КАКВО ДА ПРАВЯ!
КАКВО ДА КУКУВАМ ТУК САМА ЖЕНА?

Попът

БУЛКА, ТУК ТИ Е МЯСТОТО! ВОЙНА МОЖЕ ДА ИМА. ПОГРЕБА
ДЕТЕТО, НЯМА КЪДЕ ДА ХОДИШ! СТОЙ СИ НА СЕЛО!

Като чуват думата война, жените започват тихо да вият. Просто такъв е редът.

Старецът

НЕ ГИ СЛУШАЙ, БУЛКА! НАМЕРИ МЪЖА СИ. ПРИ НЕГО ТРЯБВА
ДА СИ! КЪМ ФИЛИБЕТО ТРЪГНИ. ПОСЛЕ КЪМ ТУРСКО!

И без друго сугращицата крие слабото ноемврийско слънце, неочаквано то е затулено от нещо непознато за тези хора. В зимното небе се носи разузнавателен балон, който носен от въздушните течения, бавно изчезва в гънките на планината. Свещеникът пада на колене и отправя страстни молитви към небето. Единствено младата жена запазва самообладание, но за всеки случай се прекръства и тя.

ЕПИЗОД 4 ИНТ. (ДЕН)

Малка селска къща в края на селото край пътя, ноември 1885 год.

Жената, която току що погребва своето дете, се стяга за път. И от вѐн, и от вѐтре къщата не изглежда богата, но най-много личи отсъствието на мъж - разкривен плет, паднала порта, разхвърляни из двора дървени лемешници. Жената събира кърпи, вълнени, домашно плетени чорапи и ги поставя в голяма кърпа. Поставя крушите, оставени да узряват на полицата под прозореца, най-отгоре във вързопа. Те са 23 на брой. Прекръства се пред едно кандилце и малка икона и после загася фитила с пръсти. Всъщност тя взима със себе си почти всичко. Присяда на едно трикрако столче и стяга вървите на цървулите си. Готова е за път.

*

ЕПИЗОД 5 ЕКСТ. (ДЕН)

Крайселски път, ноември 1885 год.

Над селото се сипе сугращица. Земята е замръзнала. Жената поема към равнината, надолу по малката река на юг, а оголелите върби напомнят на просеци хора. Зад плетищата на последните къщи я следят детски очи. Жената усеща погледите на децата по себе си. Върти гърба си, сякаш иска да се освободи от полепналите по нея детски очи. Тук- там дими по някой комин. Всичко изглежда много самотно и безнадеждно. Младата жена достига до реката и поема своя път. Тук малкият селски път свършва, защото се влива в по-голям. Римляните наричат подобни кръстовища тривиум – на българска език трипътие.

Върви на юг. Долу, покрай малката река, тя се спира, намокря лицето си с вода и се прекръства.

*

ЕПИЗОД 6 ИНТ. (НОЩ)

Ноември 1885 г. хотел “Сплендид”, Филибе

Началото на ноември в града е толкова приятно, че може да се седи и в градината на прочутия хотел-ресторант “Сплендид” във Филибе.

Господин Уайт седи на една маса, отпива от една чаша бренди и изглежда чака някого, защото масата му е изискано подредена. Вицеконсултът на Британската империя в града на тепетата изважда джобния си часовник и се осведомява за времето. Става от мястото си и навива отново латерната, която току що е престанала да се върти. Трудно е да се каже какво точно звучи, но вероятно е нещо, писано край река Дунав. В градината влиза очарователна жена с дързък израз на лицето си. Господин Уайт веднага скача от мястото си и се насочва към жената.

Анастасия Головина

ГОСПОДИН ВИЦЕКОНСУЛ УАЙТ, НАДЯВАМ СЕ, ЧЕ НЕ СТЕ
ЧАКАЛИ ДОСАДНО ДЪЛГО?

Уайт

КАКВО ГОВОРИТЕ, ГОСПОЖО ГОЛОВИНА. ЗА МЕН Е
УДОВОЛСТВИЕ ДА ВИ ЧАКАМ, А И БЯХ ЗАЕТ С ПОРЪЧКАТА НА
МЕНЮТО И ВИНОТО.

Госпожа Анастасия Головина прекосява градината и сяда на мястото си.

Анастасия Головина

КАК ХУБАВО ШУРТИ ВОДАТА В ШАДРАВАНА. ХАРЕСВАМ
ОРИЕНТА.

Уайт

ГОСПОЖО ГОЛОВИНА, РЕКА МАРИЦА Е КРАСИВА, НО НЕ ВИ
ЛИ ЛИПСВА СЕНА? МОСТЪТ МИРАБО?

Анастасия Головина се размива

Анастасия Головина

РАЗБИРА СЕ ,ЧЕ МИ ЛИПСВАТ, НО ТУК СРЕЦНАХ ЛЮБОВТА,
ТУК СЕ ОМЪЖИХ ЗА АЛЕКСАНДЪР.

Уайт

ВПРОЧЕМ, СЪПРУГЪТ ВИ КЪДЕ Е? С КНЯЗА ЛИ?

Анастасия Головина

ВЪВ ВРЪЗКА С НЕОТДАВНАШНИТЕ СЪБИТИЯ МОЯТ СЪПРУГ Е НЕПРЕКЪСНАТО С КНЯЗА. МИСЛЕХ, ЧЕ НЯМА ДА ГОВОРИМ ПО СЕМЕЙНИ ПРОБЛЕМИ, А ЗА ПРОНУНЦИАМЕНТОТО.

Уайт

БЪЛГАРИТЕ ГО НАРИЧАТ РЕВОЛЮЦИЯ

Анастасия Головина

ИМАТ ПРАВО. ВПРОЧЕМ ЗНАЕТЕ ЛИ, ЧЕ КРЪЩЕЛНОТО МИ ИМЕ Е АНАСТАСИЯ, НО ПРЕДПОЧИТАМ ДА МЕ НАРИЧАТ АЛЕКСАНДРА ЗАРАДИ МОЯ СЪПРУГ. Е, ГОСПОДН УАЙТ КАКВА Е ИЗНЕНАДАТА?

Уайт

ЗНАЕТЕ ЛИ, УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ГОЛОВИНА, ЧЕ ВЧЕРА ОТ ПРИСТАНИЩЕТО ЗА КОНСТАНТИНОПОЛ ЗАМИНА ПОРЕДНИЯТ ТРАНСПОРТ ГЕМИИ С ЖИТО? ЗНАЧИ ВОЙНА МЕЖДУ ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ И КНЯЖЕСТВОТО НЯМА ДА ИМА.

Анастасия Головина

ВСЕ СЕ НАДЯВАХ, ЧЕ ЩЕ ГОВОРИМ ЗА ЕВРОПА, А ТО... ВИЕ НЕПРЕКЪСНАТО МЕ ПОДПИТВАТЕ... КАЖЕТЕ МИ КАКВА Е ИЗНЕНАДАТА.

Уайт

О, С УДОВОЛСТВИЕ! ШАТОБРИАН ЗА ДВАМА... В ДОЛИНАТА НА МАРИЦА СЕ ВЪДЯТ ПРЕКРАСНИ ГОВЕДА. ВИНОТО Е МЕСТНО, НО Е КАЧЕСТВЕНО.

Госпожа Головина се размива и се кани да отговори, но в градината на ресторанта се втурва слуга от болницата.

Слуга

ХЕКИМКАДЪН, НА СЕЛИМ АГА ПАК МУ ПРЕВЪРТЯХА
ЧИВИИТЕ ,ТВЪРДИ , ЧЕ Е АБДУЛ ХАМИД И ЩЕ НАКАЖЕ
БЪЛГАРИТЕ...

Госпожа Головина се изправя веднага и промърморва.

Анастасия Головина

ПОНЯКОГА СЕ ЧУДЯ ЗАЩО ПРОФЕСОР ШАРКО ПОСЪВЕТВА
ПСИХИАТРИТЕ ДА НЕ ОБЛИВАТ ИСТЕРИЧНИТЕ БОЛНИ СЪС
СТУДЕНА ВОДА...ВСЕ ЕДНО... СЪЖАЛЯВАМ, ГОСПОДИН УАЙТ,
НО ЗНАЕТЕ – ЛЕКАРСКИ ДЪЛГ...

Уайт

РАЗБИРАМ, НО НЕ РАЗБРАХ ТОВА СЪС СТУДЕНАТА ВОДА...

Госпожа Головина маха с ръка и последва слугата, но все пак любезно
обяснява :

Анастасия Головина

ОТКОЛЕШЕН МЕДИЦИНСКИ СПОР, ГОСПОДИН УАЙТ!

ЕПИЗОД 7 ИНТ. (НОЩ)

Ноември 1885 г. Филибе

Доктор Головина следва слугата, който я води към лудницата.
Озърта се, сякаш търси някого. От тъмнината неочаквано се появява мъж
в униформа на руски дипломат. Слугата веднага изчезва.

Анастасия Головина

ГОСПОДИН ЧИЧАГОВ, НЯМАШЕ НУЖДА ОТ ТАЗИ
КОНСПИРАЦИЯ. УАЙТ ТОЛКОВА ПИЕ, ЧЕ ЗАБРАВЯ ВСИЧКО НА
СУТРИНТА ...

Чичагов

АНАСТАСИЯ, НЯМАМ ВРЕМЕ ЗА ГУБЕНЕ В ПРАЗНИ ПРИКАЗКИ.
НЕЗАБАВНО СЛЕДВА ДА ЗАМИНЕТЕ ЗА ФРОНТА И ДА ПРЕДАДЕТЕ
СЪОБЩЕНИЕ ОТ ИМПЕРАТОРА НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР БЪЛГАРСКИ.

Анастасия Головина

ИЗПОЛЗВАЙТЕ ТЕЛЕГРАФА. ПО-БЪРЗО ЩЕ БЪДЕ.

Чичагов

НЕ Е СИГУРЕН. ВИЕ, КОНСУЛИТЕ, ИМАТЕ МНОГО ПЛАТЕНИ
ШПИОНИ В ТЕЛЕГРАФНИТЕ СТАНЦИИ... ИЗГЛЕЖДА, ЧЕ И
УАЙТ ЩЕ ТРЪГВА НА ЗАПАД.

Анастасия Головина

СЛУШАМ ВИ.

Чичагов се обръща, за да се увери, че никой не го е проследил.

Чичагов

ТРЯБВА ЛИЧНО ДА ПРЕДАДЕТЕ ДУМИТЕ НА ИМПЕРАТОРА ДО
КНЯЗА. ТЕ СА СЛЕДНИТЕ: НЕ СЪМ ДОВОЛЕН ОТ
ПРОНУНЦИАМЕНТОТО, НО И ДУМА НЕ МОЖЕ ДА СТАВА ЗА
РАЗЕДИНЕНИЕ. ЗАПОМНИХТЕ ЛИ ГИ?

Анастасия Головина

НЕ Е ЛИ КЪСНО ЗА ПЪТУВАНЕ! ЩЕ ЗАКЪСНЕЯ И НЯМА ДА
УСПЕЯ ДА ПРЕДАМ ДУМИТЕ НА ИМПЕРАТОРА.

Чичагов

ЩЕ ЛЕТИТЕ С БАЛОН.

Головина се размива от думите на дипломата

Анастасия Головина

МОГА ДА ЛЕКУВАМ ИСТЕРИИ, НО НЕ МОГА ДА ЛЕТЯ С БАЛОН

Чичагов

НЕ СЕ БЕЗПОКОЙТЕ, ГОСПОЖО. В КОША ОСВЕН ВАС ЩЕ БЪДЕ
И ОФИЦЕР ОТ РУСКАТА АРМИЯ. ВИЕ ПРОСТО ТРЯБВА ДА
ПРЕДАДЕТЕ ДУМИТЕ НА ИМПЕРАТОРА!

*

ЕПИЗОД 8 ЕКСТ. (ДЕН)

Шосето към войната, ноември 1885 година

Разсилният на английското вицеконсулство Пенко кара енергично
файтона и се оглежда тревожно. Смрачава се и не е много за път по
тъмно в това размирно време. Файтонът е открит и студеният вятър
принуждава господин Уайт да се свива в своя тренчкот марка
“Батенберг”.

Пенко

ВАША СВЕЛОСТ, СМРАЧАВА СЕ. ЩЕ ЗАМРЪКНЕМ НА ПЪТЯ.

Уайт

Е, И? ТРЯБВА ДА БЪРЗАМЕ

Пенко

НА ПОЛОВИН ЧАС ПЪТ ИМА ЕДНО СЕЛО. СВАКО МИ Е ТАМ. ЩЕ
ПРЕНОЩУВАМЕ ПРИ НЕГО И УТРЕ ЩЕ ПРОДЪЛЖИМ

Уайт

НЯМА ЛИ ДА ПРЕЧИМ? ВОЙНА Е!

Пенко

САМ Е ТОЙ! ЛЕЛЯ УМРЯ. ДЪЦЕРИТЕ МУ СА ЖЕНЕНИ В РУСЧУК.

Господи Уайт клати глава в знак на съгласие. Пенко подвиква на коня да побърза.

*

ЕПИЗОД 9 ЕКСТ.ИНТ.

Богата къща в село покрай шосето за войната, ноември 1885 год.

Пенко спира файтона край зидана ограда. Вижда се богатата къща.
Господин Уайт слиза от файтона и се пляска по краката, за да се стопли

Пенко

ВАША СВЕТОСТ, ТРЯБВА ДА ВИ КАЖА, ЧЕ СВАКО Е МАЛКО
СМАХНАТ.

Уайт

НЕ СЕ ТРЕВОЖИ! ВИЖДАЛ СЪМ ВСЯКАКВИ ХОРА

Пенко

АЗ ДА ВИ КАЖА, ВАША СВЕТОСТ

Пенко връзва коня за оградата. Влизат в къщата. Пенко отваря една врата и гледката наистина е странна. На един креват с метални табли е седнал еднокрак мъж и плете вълнени чорапи.

Свакото

ДАЛ БОГ ДОБРО, МОМЧЕТА. ЗАПОВЯДАЙТЕ!

Пенко

СВАКО, С НЕГОВА СВЕТЛОСТ СМЕ ТРЪГНАЛИ НА ПЪТ, АМА
ОКЪСНЯХМЕ. ДА ПРЕНОЩУВАМЕ ПРИ ТЕБ?

Свакото

ДОБРЕ СТЕ ДОШЛИ! НЕГОВА СВЕТЛОСТ НЕ Е МАЙ БЪЛГАРИН,
КАТО ГЛЕДАМ?

Уайт

НЕ СЪМ. ОТ ДРУГИЯ КРАЙ НА ЕВРОПА СЪМ.

Свакото

НЕ ТЕ ПИТАМ ОТКЪДЕ СИ. ОТКАКТО УМРЯ ЖЕНАТА, ВСЕ САМ
СЕДЯ.

Пенко

ЛЕЛЯ УМРЯ ПРЕДИ ДВЕ ГОДИНИ. ЕДНА ЖЕНА ОТ СЕЛО ГО ПЕРЕ
И МУ ГОТВИ.

Уайт

ГОСПОДИНЕ, ИЗВИНЕТЕ МОЕТО ЛЮБОПИТСТВО, НО НЕ МОГА
ДА СЕ УДЪРЖА ДА НЕ ВИ ПОПИТАМ. ЗАЩО ПЛЕТЕТЕ САМО ПО
ЕДИН ЧОРАП?

Свакото

АМПУТИРАХА МИ КРАКА СЛЕД БИТКАТА ПРИ ВРЪХ СВЕТИ
НИКОЛА ВЪВ ВОЙНАТА С ТУРЦИТЕ. ИМАМ НУЖДА САМО ОТ
ЕДИН ЧОРАП.

Пенко

СВАКО БЕШЕ САЛАДЖИЯ. ВОДЕШЕ САЛОВЕ ПО МАРИЦА ДО
ЦАРИГРАД.

Свакото

ДО ОДРИН, ПЕНКО. ПОСЛЕ С КАРУЦИ ДО ЦАРИГРАД КАРАХМЕ
СТОКАТА.

Уайт /клати глава./

ЦАРИГРАД? СИРЕЧ КОНСТАНТИНОПОЛ?

Свакото

ТЪЙ МУ ВИКАМЕ НИЕ. И СТАМБУЛ, ПОНЯКОГА, КАКТО МУ
ДОЙДЕ НА ЧОВЕК. РАЗПОЛАГАЙТЕ СЕ. ИМАМ СВОБОДНИ СТАИ.

Уайт с любопитство разглежда европейската подредба на стаята. Свакото
схваща изненадата на Уайт и обяснява, но не спира да плете чорапа.

Свакото

ВСИЧКО ОТ ЦАРИГРАД СЪМ ПРЕНЕСЪЛ. ЗЕТЪОВЕТЕ И
ДЪЩЕРИТЕ МИСЛЕХ, ЧЕ ТУК ЩЕ ЖИВЕЯТ. ДРУГО СТАНА. АМА
ВИЕ СИГУРНО СТЕ ГЛАДНИ? ПЕНКО, ПОДРЕДИ МАСАТА!

Уайт

НЕ, ГОСПОДИНЕ! СИТИ СМЕ! ЩЕ ЛЯГАМЕ

Свакото

А, ТАКА НЕ МОЖЕ! ПЕНКО, ЕЙ ТАМ СА ЧАШИТЕ! СИПИ ПО ЕДНА
РАКИЯ!

Пенко изпълнява заповедта на своя родственик. Господин Уайт изразява несъгласие. После помага на свакото да седне по - близо до масата.

Свакото

БЪЛГАРИНЪТ СЕ СЪРДИ, КАТО НЕ ГО УВАЖАВАТ. НА БОЙ
НАЛИТА. НАЗДРАВЕ!

Пият. Пенко отново налива.

Уайт

НА БОЙ? И ВИЕ ЛИ НАЛИТАТЕ НА БОЙ?

Свакото

НАВРЕМЕТО! СЕГА С ЕДИН КРАК ЗА КЪДЕ СЪМ!

Пенко

ВИКАХА МУ РЪЖДАТА, ЧЕ СЕ КРЪВ ИМАШЕ ПО НЕГО!

Свакото изведнъж се умълчава. Съсредоточава се в господин Уайт.

Уайт

ИСКАТЕ НЕЩО ДА МИ КАЖЕТЕ ЛИ?

Свакото

АКО ПОБЕДИШ ДЯВОЛА В СЕБЕ СИ, ВСИЧКО СИ ПОБЕДИЛ. АЗ НЕ
МОЖАХ. БОГ МЕ ОСТАВИ С ЕДИН КРАК. САМ!

Недоплетеният чорап с куките се е свлякъл на земята.

ЕПИЗОД 10 ЕКСТ. (ДЕН)

Пътят за Филибе, ноември 1885 год.

Младата жена върви по криволичещия път, следващ извивките на реката. Това е голямата река Марица. Виждат се няколко натоварени гемии с вдигнати платна, които едвам - едвам се движат на запад. Младата жена се спира за момент и се заглежда в речния керван. Зад гърба ѝ ниското слънце едва сега пробива облачната пелена. Пътят, по който върви младата жена, може дори да се нарече шосе, заради личащата си каменна настилка. И то е посипано с лек снежец. Никой не се движи по него в този студен ноемврийски следобед. Поне известно време. През замрежените си очи жената забелязва очертанията на високо, слабо момче, което странно се клатушка. Когато се срещат, жената забелязва, че причината е била в обстоятелството, че то е сакато – не движи едната си ръка и крак. Не изглежда опасно, а и я заговаря.

Сакатият младеж

ДОБРА СТИГА! НАКЪДЕ СИ ТРЪГНАЛА, БУЛКА?

Младата жена

СТАЙКО ТЪРСЯ, МЪЖА СИ, ДЕ.СОЛДАТИН Е.

Сакатият младеж

ЧЕ КЪДЕ ГО ТЪРСИШ ПО ТОЗИ ПЪТ?

Младата жена

АМИ, ВСИЧКИ МЪЖЕ ОТ СЕЛОТО ОТИДОХА. НИКОЙ НЕ
ОСТАНА. СРЕЩУ ТУРЦИТЕ ДА СЕ БИЯТ ОТИДОХА. ТАМ ЩЕ ГО
ТЪРСЯ! ТО И ДЕТЕТО НИ УМРЯ...

Сакатото момче я изглежда, смаяно от невежеството на тази млада жена. Не може да повярва на думите ѝ.

Сакатият младеж

ТО ВОЙНА С ТУРЧИНА НЯМА ДА ИМА, БУЛКА! ПОДЛИЙ КРАЛ
МИЛАН НИ НАПАДНА ОТКЪМ ЗАПАД. ВОЙСКАТА Е ТАМ.
МЪЖЪТ ТИ СИГУРНО Е С ТЯХ. И АЗ ОТИВАМ ДА СЕ БИЯ СЪС
СЪРБИНА. НИЩО, ЧЕ САКАТ МЕ ГЛЕДАШ.

Жената го изглежда недоверчиво. Старецът ѝ бе казал друго.

Младата жена

ДЯДО СЪБИ ОТ НАШТО СЕЛО КАЗА ДРУГО. ТОЙ ЗНАЕ.

Гледа го. За какво да вярва на този непознат млад мъж. Поклаща глава и продължава пътя си. Момчето вдига рамене и закуцуква напред. Жената не извървява и двадесетина метра и се обръща, за да види какво прави момчето. В спускащата се привечер то е спряло под едно самотно сливово дърво и се опитва да запали огън с чакмак и фитил от няколко влажни клонки. Изглежда толкова безпомощно, че жената изведнъж се обръща и бързо се отправя към случайно срещнатия младеж.

Младата жена

ОСТАВИ НА МЕН!

Момчето това и чака и веднага подава фитила и чакмака на жената. Тя подрежда клонките, вади конци от краищата на кърпата и запалва огън.

Младата жена

НАЧУПИ КЛОНИ! ПО-ДЕБЕЛИ, АМА И ПО-ТЪНКИ СЪЩО ЩЕ
ТРЯБВАТ.

От благодарност за помощта момчето обяснява.

Сакатият младеж

НАЛИ ВИДЯ ГЕМИИТЕ ПО РЕКАТА? АМУНИЦИИ КАРАТ НА
СОЛДАТИТЕ. ТРЕНОВЕТЕ НЕ СТИГАТ!

Младата жена кима с глава, но не разбира тези думи. След известни усилия, свързани най-вече с раздухването, под сливовото дърво гори огън с прашене. Жената отчупва една по-голяма клонка с останали по нея жълти листа и размита около огъня суграцицата. Сяда на земята, развързва торбата, изважда две круши и подава едната на момчето, което, последвало примера ѝ, също ляга край огъня и дори хвърля по някой клон в ниските пламъци. Изпъва наранените си крака към огъня. Постопля се малко и започва да говори.

Сакатият младеж

ОТ СЛИВЕН СЪМ РОДОМ, БУЛКА. БАЩА МИ МЕ ПРАТИ В
БУКУРЕЩ ДА УЧА ЗАНАЯТ. ГЛАВИХ СЕ ЧИРАК ПРИ ДОМНУЛ
ЕМИНЕСКУ. НА КАЛЯ ВИКТОРИЯ ЖИВЕЕШЕ В ГОЛЯМА КЪЩА.
АМА ЕДНА НОЩ КЛЕФТИ ГО НАПАДНАХА. РАЗБОЙНИЦИ, ПО
ТУРСКИ ДЕМЕК. ДА МУ ПОМОГНА, ЧЕ ПОСТРАДАХ И АЗ. НА
ВОЙНА СЪМ ТРЪГНАЛ СЕГА. ЗА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР БАТЕНБЕРГ
ДА СЕ БИЯ. МОЖЕ И БУЛКА КАТО ТЕБ ДА СИ НАМЕРЯ.

Поглежда към спътницата си, но жената е заспала вече, свита като котка върху една покривка. Въздъхва и поставя един клон в огъня.

*

ЕПИЗОД 11 ЕКСТ. (ДЕН)

Шосето към войната, ноември 1885 год.

Сутрин е. Далеч от случайния бивак на двамата спътници се виждат обутите в цървули войнишки крака, които тежко тъпчат земята. Разбира се, офицерите са обути в ботуши. Всички тичат и след тях остава снежен прах. Мъглата се е спуснала много ниско.

След тях бавно се движат напред обозите на войската. Едвам-едвам воловете и биволите теглят натоварените с муниции и войсково снаряжение талиги, въпреки подканящите викове на воловарите. Обозът е твърде бавен, за да успее да следва задъханите мъже в техния бяг към битката, чийто тътен се долавя смътно зад ниския хоризонт.

*

ЕПИЗОД 12. ЕКСТ. (ДЕН)*Шосето към войната, ноември 1885 год.*

Жената и нейният спътник се движат по шосето, следвайки снежната пелена, оставаща след войските и обоза. Вървят мълчаливо. Няма за какво да говорят. Странно изглеждат тези загубени божи овчици в студения ноемврийски ден.

Застигнати са от една магарешка каруца. Води я як, русоляв мъж на около 55 години. На едната каната на каручката седи 12–13 годишно момче с всичките белези на преходната си възраст. Човекът, който води каручката, сякаш е мълчал през целия си живот, защото едва са се изравнили със сакатия младеж и жената, и започва с представянето.

Андро

ХА ДОБРЕ СМЕ СЕ СРЕЩНАЛИ! АНДРО МЕ ВИКАТ НА СЕЛО.

Жената и нейният спътник кимат с глава за добрата среща, но не са обзети от жизнерадостността на новия странник. А и момчето в каруцата гледа много сурово. Просто вървят напред.

Андро

НАКЪДЕ СТЕ ТРЪГНАЛИ В ТОЗИ СТУД?

Сакатият младеж

ТЯ ТЪРСИ МЪЖА СИ, ЧЕ ДЕТЕТО ИМ УМРЯЛО. БЪЛГАРСКИ
ВОЙНИК Е. АЗ СЪМ ТРЪГНАЛ НА ВОЙНА. ЗАВЕТИТЕ НА
СЛАВНИЯ ВОЕВОДА РАКОВСКИ СЛЕДВАМ. В БУКУРЕЩ В
НЕГОВОТО УЧИЛИЩЕ ИСТОРИЯТА НА АСЕНА СТРАШНИЯ СЪМ
УЧИЛ.

Андро клати недоверчиво глава. Жената мълчи и поглежда към новите спътници.

Андро

ЧЕ Е ВОЙНА, ВОЙНА Е! И НИЕ ПОСТРАДАХМЕ ОТ НЕЯ. НА, НЕ
БЯХ В СЕЛО ЕДИН ДЕН И МИ РЕКВИЗИРАЛИ ВОЛА ЗА
ВОЙСКАТА. С НЕГО ЩЯХ ДА ГО ОТГЛЕДАМ.

Сакатото момче остава много недоволно от думите на Андро.

Младата жена

МАЙКА МУ, БАЩА МУ, КЪДЕ СА?

Андро

А, ВДОВЕЦ СЪМ АЗ. МОИТЕ ВСИЧКИТЕ ИЗМРЯХА. МОМЧЕТО
ГО НАМЕРИХ ГОЛО ГОЛЕНИЧКО В БЛАТАТА КРАЙ ГОРАТА
СЛЕД КЛАНЕТО В БАТАК. НЕ ЗНАЕШЕ ИМЕТО СИ, ТА ДА НЕ Е
НАЙДЕН, НА СЕБЕ СИ ГО КРЪСТИХ - АНДРЕШКО. ТРЪГНАЛ
СЪМ ВОЛА СИ ДА ТЪРСЯ, ЧЕ В НЕГО МИ Е НАДЕЖДАТА И
ВЯРАТА.

Като чува тази история, очите на жената се напълват със сълзи.
Сакатият младеж пита с надежда.

Сакатият младеж

МОМЧЕТО ДА НЕ Е ГЛУХОНЯМО? ДУМА НЕ ПРОДУМВА.

Андро

КАК ЩЕ Е ГЛУХОНЯМО! КАТО ДЪРТО ПРИКАЗВА. ПРЕЗ
НАШЕТО СЕЛО МИНА ЕДИН КОНСУЛАТИН С ГОСПОЖАТА СИ.
ТА КАТО ГО ХАРЕСАХА КАК ПЕЕ, ДАЙ НИ ГО, ТА ДАЙ НИ ГО.
ЩЕ ГО ВОДИМ В СТАМБУЛ. САКЪН, ВИКАМ АЗ, НЕ ГО ДАВАМ,
ЗА МОЕ ГО ИМАМ. ТОГАВА КОНСУЛАТИНЪТ ИЗВАДИ
НЕПОЛЕОНИ И МИ ВИКА. ДА ГО ИЗУЧИШ С ТЕЗИ ПАРИ,
ГОСПОДИНЕ! ГОЛЯМ ЧОВЕК ДА СТАНЕ. КАЖИ НЕЩО,
АНДРЕШКО! СЕГА НИ ПАРИ ИМАМ, НИ ВОЛ ИМАМ.

Седналият на канатата Андрешко се обръща на другата страна, гледа
назад и изобщо не отговаря на Андро. Не му е приятно, когато говорят
за него.

Сакатият младеж

ЕДИН НИ Е ПЪТЯТ В БОРБАТА, ТОГАВА! ЗАЕДНО ЩЕ ВЪРВИМ.

Младата жена

НАТАМ ЛИ Е ВОЙНАТА?

Андро

НАТАМ, НАТАМ Е ВОЙНАТА, БУЛКА! ПУСТА ДА ОПУСТЕЕ!

Жената веднага се прекръства.

Така вървят четиримата. Андрешко в каручката, Андро, уловил юлара на магарето. След тях жената и сакатото момче в стара зацапана униформа на български легионер от първата легия. Небето над тях е навъсено, огромно и ниско. Наближава обяд.

*

ЕПИЗОД 13. ЕКСТ.(ДЕН)

Шосето към войната, ноември 1885 год.

По заснеженото шосе се носи файтон, с впрегнати два породисти коня. Движи се доста по-бързо от четиримата спътници и магарешката каручка. Настига странниците и намалява своя ход. В откритото купе, завити с одеала, седят трима мъже и ако се съди по облеклото им ала франга – чужденци. На капрата, без съмнение, са двама българи.

Щефан Шпийлберг

ГОСПОДА, ДА БЕШЕ ЖИВ ГОСПОДИН ЛАФАТЕР, С
УДОВОЛСТВИЕ ЩЕШЕ ДА РАЗПОЗНАЕ ДОКАЗАТЕЛСТВАТА ЗА
СВОЯТА ТЕОРИЯ. ВИЖТЕ ЧЕРЕПА НА ОНЗИ ОКАЯНИК,
САКАТИЯ МЛАДЕЖ. ТА ТОВА ИЗДАВА СКЛОННОСТ КЪМ
САМОУБИЙСТВО.

Щефан Шпийлберг говори, но бързо отваря пътната си чанта, изважда от нея блокнот, молив и започва да рисува странната група хора и

магарешката каручка. Дали защото господин Шпийлберг е толкова добър художник, но четиримата българи изглеждат като живи в блокнота на австриеца. Франсоа Копачински хвърля един поглед на рисунките и някак сърдито пита.

Франсоа Копачински

ГОСПОДИН ШПИЙЛБЕРГ, ВЪВ ВИЕНА НЕ СТЕ ЛИ ЧУВАЛИ ЗА ОТКРИТИЕТО НА ФРАНЦУЗИНА ГОСПОДИН НАДАР? С ГРАФИЧНИТЕ КОРЕСПОНДЕНТИ Е СВЪРШЕНО ЗАВИНАГИ!

Щефан Шпийлберг не отговаря и продължава да рисува, а французинът продължава..

Франсоа Копачински

НАШИЯТ ВЕЛИК ПОЕТ ВИКТОР ЮГО НЯКОГА СЕ ЗАСТЪПИ ЗА ТЕЗИ КЛЕТНИЦИ, А ВИЕ ПРОСТО ГИ КЛЕВЕТИТЕ. В КРАЙНА СМЕТКА ТЪКМО ВАШЕТО ПРАВИТЕЛСТВО ПОДТИКНА НЕБЛАГОРАЗУМНО ОБЗЕТИЯ ОТ ЛУДОСТ КРАЛ МИЛАН ДА НАПАДНЕ ТЕЗИ ХОРА.

Франтишек Врана

С ТЕЗИ МЪЖЕ ЛИ НАИСТИНА КЛЕТИЯТ БАТЕНБЕРГ ЩЕ СЕ СРАЖАВА СРЕЩУ СЪРБИТЕ? БОГ ДА МУ Е НА ПОМОЩ.

Франсоа Копачински

БОГ В СЛУЧАЯ НЯМА НИЩО ОБЩО. ТЪКМО ВАШИЯТ КАЙЗЕР МУ ПОМАГА ЗАД ГЪРБА НА ФРАНЦИЯ, СКЪПИ ФРАНТИШЕК! ОСВЕН ТОВА. ИМА И ЖЕНА! МОЖЕ БИ БЪЛГАРСКАТА МАРИАНА Е ТОВА!

Франтишек Врана

АЗ СЪМ ЧЕХ, ФРАНСОА. ОТЛИЧНО ЗНАЕТЕ ТОВА И ПИША ЗА PRAGER NACHRICHTEN.

Щефан Шпийлберг

НА НЕМСКИ ЕЗИК, ГОСПОДИН ВРАНА, НА НЕМСКИ ЕЗИК
ПИШЕТЕ! ВСЪЩНОСТ, УВЕРЕНИ ЛИ СМЕ, ЧЕ НАИСТИНА
СТАВА ДУМА ЗА БЪЛГАРИ? ВПРОЧЕМ, ГОСПОДИН
КОПАЧИНСКИ, ИМА И ДРУГИ ОТКРИВАТЕЛИ, НО АЗ ВЯРВАМ
ЕДИНСТВЕНО НА РЪКАТА СИ И НА ОЧИТЕ.

Франсоа Копачински

СЪС СИГУРНОСТ НЕ СА ФРАНЦУЗИ. ВИЖДА СЕ ОТДАЛЕЧ.

Франтишек Врана

И ВИЕ СТЕ ЕДИН ФРАНЦУЗИН, ФРАНСОА! ПОЛЯК СТЕ ВИЕ И
НИЩО ПОВЕЧЕ.

Спътниците са се дръпнали от пътя и наблюдават разпаления разговор между тези странни чужденци. Конете им пръхтят в студения след обед. Единствено магарето на Андро е спокойно. Австрийският журналист се обръща към един от двамата съпровождащи ги българи. Андрешко е много впечатлен от чужденците.

Щефан Шпийлберг

МОЛЯ ВИ, ПОПИТАЙТЕ ГИ, ДАЛИ СА БЪЛГАРИ И КАКВО
МИСЛЯТ ЗА СЛУЧВАЩОТО СЕ НА ТЯХНАТА ЗАПАДНА
ГРАНИЦА?

Андро схваща, че чужденците искат да приказват с тях и подбутва сакатия младеж. Щефан Шпийлберг прибира в пътната чанта блокнота с рисунките.

Андро

КАКВО ПИТА ЧОВЕКЪТ? КАЖИ ДЕ, НАЛИ СИ УЧЕН!

Сакатият младеж упорито мълчи и не иска да участва в този разговор.

Преводач

ГАЗЕТАРИ СА ТОВА. ПРИ КНЯЗА ОТИВАТ. ЗА ВОЙНАТА ДА ГО
ПИТАТ И ЗА НЕЯ ДА ПИШАТ В ГАЗЕТИТЕ СИ. АВСТРИЕЦЪТ
ЛЮБОПИТСТВА, ДАЛИ СТЕ БЪЛГАРИ И НАКЪДЕ СТЕ
ТРЪГНАЛИ?

Андро

А, КАЖИ МУ, ЧЕ СМЕ НАШИ. БЪЛГАРИ, ДЕМЕК! КАКВИ ДА
СМЕ. ТУКА ДРУГИ НЯМА ВЕЧЕ. ПО РАБОТА СМЕ ТРЪГНАЛИ.
НИЕ САМО ТОВА ПРАВИМ.

Преводач

БЪЛГАРИ СА, ГОСПОДИН ШПИЙЛБЕРГ. ДОКОЛКОТО
РАЗБИРАМ, СЕЛЯНИ! НЯМАТ НИКАКВА ПРЕДСТАВА ЗА
ВОЙНАТА!

Франсоа Копачински

А ЖЕНАТА? ТОЛКОВА ЛЕКО ОБЛЕЧЕНА? ПОПИТАЙТЕ, МОЛЯ!

Преводач

ХОРАТА ПИТАТ ТИ КАКВА СИ?

Сакатият младеж

ОСТАВЕТЕ НА МИРА КЛЕТАТА ЖЕНА БЕЗЧУВСТВЕНИЙ!
ЗАГУБИЛА Е ДЕТЕТО СИ, НЕ РАЗБИРАТЕ ЛИ!

Жената си дава сметка, че става дума за нея и смутено се озърта за
помощ, като здраво стиска вързопа. Няма кой да ѝ помогне.

Франтишек Врана

МЛАДЕЖЪТ ИМА ПРАВО, МОСЮ КОПАЧИНСКИ. ПО-ДОБРЕ
ДАЙТЕ НА МОМЧЕТО ПЛОЧКА ШОКОЛАД! ОБЪРНЕТЕ
ВНИМАНИЕ НА ПОГЛЕДА МУ!

Франсоа Копачински

ПОВЕДЕНИЕТО ВИ МЕ ОГОРЧАВА, ГОСПОДИН ВРАНА. ВИЕ
СЪЩО НОСИТЕ ШОКОЛАД, НЕ ПО-ЛОШ ОТ МОЯ.

Във всеки случай френският журналист се вслушва в съвета на чешкия си колега и подава парче шоколад на Андрешко. Той лакомо го изяжда. Неговите спътници разглеждат с интерес обвивката, разбира се, без сакатото момче, което проявява гордост.

Щефан Шпийлберг

ВЕЛИКАТА КОЛОНИАЛНА СИЛА! ВИНАГИ ПОСЛЕДНАТА
ДУМА ДА Е ОТ НЕЯ! ЕДИН ДЕН НЯМА ДА БЪДЕ ТАКА.
ПОМНЕТЕ МИ ДУМАТА!

Франтишек Врана

ГОСПОДА, ГОСПОДА, ДА НЕ СПОРИМ ИЗЛИШНО. ТАЗИ ВЕЧЕР
ЩЕ БЪДЕМ ПРЕДСТАВЕНИ НА НЕГОВО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО
КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР. ДА СЕ ОБРЪСНЕМ, ПЪК БИХМЕ МОГЛИ И
ДА ЗАКУСИМ. ЕДВА ЛИ Е В СЪСТОЯНИЕ ДА НИ ПРЕДЛОЖИ
ВЕЧЕРЯ

Щефан Шпийлберг

СТРАХУВАМ СЕ, ЧЕ НЯМА ДА УСПЕЕМ, ГОСПОДА. ЩЕ СЕ
НАЛОЖИ ДА ПРЕНОЩУВАМЕ НЯКЪДЕ.

Франсоа Копачински

НАМИРАМ ИДЕЯТА ЗА ЧУДЕСНА. АКО БЯХТЕ АНГЛИЧАНИН,
СЪС СИГУРНОСТ ЩЯХТЕ ДА НИ ПРЕДЛОЖИТЕ И ОНАЗИ
УЖАСНА ИГРА С ТОПКА, ГОДНА ЕДИНСТВЕНО ЗА ДИВАЦИ.
ГОСПОДИНЕ!

Така нареченият преводач с помощта на скромния фойтонджия разкопчават каишите, стягащи сандъците отзад на фойтона и изваждат от тях походна маса, столове, чинии, чаши и прочие прибори за една скромна закуска наред съснеженото поле. Българите се скупчват и не

знаят какво да правят. Чужденците изобщо не им обръщат внимание. Файтонджията вари вода на походен спиртник. Франтишек Врана сядна на походния стол и преводачът изважда от кожен несесер прибори за бръснене. Започва да го бръсне. Щефан Шпийлберг размества приборите по походната маса и изважда от чантата си карта. Разстила я на масата и я разглежда. Към него плахо се приближава сакатият младеж. Без да му обръща внимание, господин Шпийлберг сипва от сребърно плоско шишенце в три чаши коняк. Подава на своите колеги от благодатната течност. Отпиват. Похапват. После разглежда картата.

Щефан Шпийлберг

АКО СЪДЯ ПО ДАННИТЕ ОТ КАРТАТА, ВОЙСКИТЕ НА КНЯЗ МИЛАН ДО ЕДНА СЕДМИЦА ЩЕ СА В СОФИЯ. ТЪЙ ЧЕ БРЪСНАТОТО ВИ ЛИЦЕ, ГОСПОДИН ВРАНА, ЩЕ РАДВА СРЪБСКИЯ КРАЛ. А И С ГОСПОДИН ПОЛКОВНИКА ТОДОРОВИЧ, НАЧАЛНИКА НА ГЕНЕРАЛНИЯ СРЪБСКИ ЩАБ, ЩЕ МОЖЕ ДА РАЗГОВАРЯТЕ.

Сакатото момче неочаквано се нахвърля върху австрийския журналист и се опитва да скъса картата. Крещи яростно. Преводачът и файтонджията му се притичват на помощ. Събарят го на земята, което не е много трудно.

Сакатият младеж

НИКОЙ НЕ МОЖЕ ДА ПОБЕДИ БЪЛГАРИТЕ, ЩОМ ЗА СВОБОДА СЕ БИЯТ!

Недообръснатият Врана и Копачински се намесват и успокояват своя колега. Французинът подава ръка на сакатия младеж да се изправи, но той я отблъсква. В схватката се включва и Андро.

Андро

ТИ АКЪЛ ИМАШ ЛИ? КАКВО СА ТИ НАПРАВИЛИ ТЕЗИ ХОРА, ЧЕ ОЩЕ МАЛКО И ЩЕ СЕ БИЕШ С ТЯХ? Я СТОЙ МИРЕН, ЧЕ АЗ ДА НЕ ТЕ ПОЧНА!

Жената помага на сакатото момче да се изправи. То ѝ позволява.

Франсоа Копачински

ВЕРОЯТНО СМЕ ПРОПУСНАЛИ ДА ЗАБЕЛЕЖИМ, ЧЕ ТОВА Е НЕГОВАТА СЪПРУГА.

Франтишек Врана

ЕДВА ЛИ, ГОСПОДИН КОПАЧИНСКИ. ТАЙНАТА НА СЛАВЯНСКАТА ДУША Е ТОВА! НИЕ СМЕ ЧУЖДЕНЦИ ЗА ТЯХ. НЕ НИ ИСКАТ!

Щефан Шпийлберг

ОСТАВЕТЕ СПОРА ЗА ПО-УЮТНО МЯСТО, ГОСПОДА! НАЙ-ДОБРЕ Е ДА ТРЪГВАМЕ.

Франтишек Врана

БОЖЕ МОЙ! НЕБРЪСНАТ?

Докато тече този разговор, незабелязана от всички, жената е развързала торбата си и се приближава свенливо към тримата журналисти, които заемат местата си във файтона и им подава по една круша.

Младата жена

ПЕТРОВКИ СА. ЗА БОГ ДА ПРОСТИ ДЕТЕТО, ДЕТО ГО ПОГРЕБАХ ВЕЧЕ!

Файтонът потегля на запад в спускащия се мрак и отнася смаяните журналисти. Андро все пак има някаква печалба, защото в следствие на сблъсъка между сакатия младеж и австрийския журналист чашките с коняк се разляха и сега той гребе от суграшицата, смесена с коняка, яде я и доволно облизва устни. Господин Франсоа Копачински се подава от файтона и маха с ръка на българите за сбогом. Никой не му отвърща. Някъде напред почти се губи снежният прах от бързащите за фронта български войници. От целия цивилизационен сблъсък единствено спокойно остава магарето. То е божията твар, която издава звук за сбогом. Четиримата спътници бавно тръгват след файтона.

ЕПИЗОД 13А. ИНТ. (ДЕН)*Балонът излита***ЕПИЗОД 14. ИНТ. (ДЕН)***Неголяма паянтова сграда край пътя за войната. Комин, ноември 1885 год.*

През стените на паянтова постройка, по-голяма от обикновеното, се чуват звуците на игра на зарове. В близост до постройката се издига странно архитектурно съоръжение за онова време – тухлен комин. Странно изглеждат и седналите на потъмнели парчета дъски двама играчи на зарове. Попът е огромен мъж в зацапано расо и голяма рошава и сива брада. Свалил си е калимявката и така се виждат още по-сиви коси. Срещу него седи не висок мъж, спретнато облечен в дрехи, които обикновено се наричат чуждоземски. Оставил е до себе си огромна пътна чанта, натъпкана с нещо. Поставят в кожена чашка големи кокалени зарове и хвърлят на дъската. Непрекъснато печели облеченият в чуждоземски дрехи мъж.

Гани Сомов

ДАНАИЛЕ, НАЛИ ТИ КАЗАХ, ЧЕ ТОЗИ ЗАНАЯТ СЪМ ГО НАУЧИЛ
В БЕЧЕ. МНОГО ИГРАЯТ НА ЗАРОВЕ, ПУСТИТЕ МАДЖАРИ!

Отец Данаил

НЕ МИ ВИКАЙ ДАНАИЛЕ! НЕ МИ Е ИМЕТО ДАНАИЛ. ПОПЕ,
АКО ИСКАШ, МОЖЕ. ОТЧЕ СЪЩО МОЖЕ. АЗ И НА ПОПАДИЯТА
НЕ РАЗРЕШАВАХ. САМО ВЛАДИКАТА КИРИЛ МОЖЕ ДА МИ
ВИКА ТАКА.

Гани Сомов

ЕЙ, НЯМА ДА СЕ НАУЧИТЕ, ВИЕ, БЪЛГАРИТЕ, НА ЕВРОПЕЙСКИ
ОБНОСКИ, ПОПЕ! АЗ СЪМ ЛЮБЕЗЕН С НЕГО, А ТОЙ ПОПЕ ТА
ПОПЕ! ЗА ПОСЛЕДНАТА ИГРА МИ ДЪЛЖИШ ОЩЕ ДЕСЕТ ПАРИ!

Отец Данаил бърка под расото и с презрение хвърля на спретнатия мъж няколко монети. Попът изглежда разсеян и тъжен.

Гани Сомов

А, БЪЛГАРСКИ ПАРИ НЕ ЩА!

Отец Данаил

ДРУГИ НЯМАМ! ЩЕ ПРОЩАВАШ, ГОСПОДИНЕ, НО КАК ТЕ
ВИКАХА, ЧЕ ЗАБРАВИХ. ТО ЕДНО ЛИ МИ Е В ГЛАВАТА.

Мъжът го поглежда доста учудено и гордо заявява.

Гани Сомов

ГОСПОДИН ГАНИ СОМОВ. ТЪРГОВЕЦ НА ПЕНКИЛЕР ОТ БЕЧЕ.
ДНЕС НА ПОЛЕТО НА СЛАВАТА. УТРЕ – ОЩЕ ПО-НАВИСОКО.

Господин Гани Сомов бърка в кожената си чанта и изважда оттам една стъкленица. Показва я на отец Данаил, той посяга да я вземе, но господин Гани Сомов я прибира веднага в кожената чанта и застыга каишите.

Гани Сомов

ПОПЕ, ТОВА ПАРИ СТРУВА! ЗНАЕШ ЛИ КОЛКО РАНЕНИ ИМА
СЕГА НА ВОЙНАТА. ЛЕК ЗА ВСИЧКИ БОЛЕСТИ И РАНИ.
ЕВТИНО ХЕМ, А МЮЩЕРИИ НЯМА.

Отец Данаил

А БЕ, ТО ОТКЪДЕТО ДОШЛО, ТАМ И ОТИШЛО, АМА НЕЙСЕ.
КОЙТО ИМА УШИ ДА СЛУША, КОЙТО ИМА ОЧИ ДА ГЛЕДА.
ЕКЛЕЗИАСТЪТ ГО Е КАЗАЛ. НЯМАМ ПОВЕЧЕ ПАРИ.

Господин Гани Сомов е много впечатлен от думите на отец Данаил.
Навежда се към него някак доверително..

Гани Сомов

НИЩО ДЕ! ТО И АЗ НЯМАМ. АПРОПО, НАКЪДЕ СИ ТРЪГНАЛ,
ОТЧЕ, В ТОЗИ СТУД?

Отец Данаил не отговаря веднага. Някак си се чувства неудобно да говори пред този непознат човек. Все пак го прави.

Отец Данаил

НЕ Е ЗА РАЗПРАВЯНЕ МОЯТА. ПРЕДИ ТРИ ДНИ ВЗЕХ, ЧЕ НАБИХ
ПОПАДИЯТА. НЕ ЧЕ НЕ Е ЗА БОЙ, АМА НА! БОГ НЕ ОБИЧА
ГНЕВЛИВИТЕ...НАКАЗА МЕ.

Гани Сомов

ЧЕ КАК ТЪЙ ТЕ НАКАЗА, ОТЧЕ?

Отец Данаил

ИЗБЯГА ТЯ, ИЗБЯГА! ТА СЪМ ТРЪГНАЛ ДА Я ТЪРСЯ. ЗА СРАМ
СТАНАХ НА СТАРИ ГОДИНИ !

Гани Сомов

КАК ТЪЙ ЩЕ ИЗБЯГА, ОТЧЕ ДАНАИЛЕ? САМА? С НЯКОЙ
ДЕЗЕРТИРИН ЩЕ ГО Е НАПРАВИЛА. ТУЙ САМА ЖЕНА ГО НЕ
ПРАВИ, ОТЧЕ ДАНАИЛЕ!

Господин Гани Сомов се подхилква подигравателно и лицето му става гадно за гледане. Отец Данаил тъжно клати глава.

Отец Данаил

НЕ Е ТАКАВА ЖЕНА! ПРИ МАЙКА СИ Е ИЗБЯГАЛА ТЯ. ТАМ ЩЕ
Я ТЪРСЯ!

Отвън се дочува далечен шум от каруца и стъпки в снега. Двамата се изправят и господин Гани Сомов бързо прибира кожената чашка със заровете.

Гани Сомов

ЧЕ КОЙ ЛИ ЩЕ Е В ТОВА ВРЕМЕ?

Отец Данаил

ДЕЗЕРТИРИ ВСЯКАКВИ. ДА ПОМАГА БОГ!

Двамата излизат пред постройката и се взират напред в падащия вече мрак.

*

ЕПИЗОД 15 . ЕКСТ. (НОЩ)

Пред паянтовата постройка по пътя към войната. Комин, ноември 1885 год.

Спътниците приближават постройката и се вглеждат в хората пред нея. Все още не се виждат добре, но господин Гани Сомов вероятно притежава силен поглед, защото, щом открива, че към тях се насочват освен мъжете и жена и едно дете, започва да вика с всички сили.

Гани Сомов

ПЕНКЕЛЕР, ГОСПОЖИ И ГОСПОДА! НАСАМ! НАСАМ! ЦЯР ЗА ВСИЧКО! МАЯСЪЛ, ТЕЛЕТРЕСЕНИЕ, ХОЛЕРА! ПРИЯТЕЛ НА БАЩИ, МАЙКИ И ДЕЦА! НАСАМ!

Отец Данаил

КАКВО СИ СЕ РАЗВИКАЛ. НЕ ВИЖДАШ ЛИ, ЧЕ ЕДВАМ ХОДЯТ. САМО ИМ Е ДО ПЕНКИЛЕРА ТИ!

Гани Сомов

ПОПЕ, ТЪРСИ СИ ПОПАДИЯТА КОЛКОТО ИСКАШ, АМА НЕ МИ
СЕ БЪРКАЙ В РАБОТАТА, ЧЕ ЗНАЕ ЛИ ЧОВЕК В ТИЯ ВРЕМЕНА!
КАПИШИ?

Отец Данаил

ТЪЙ ДЕ, ТЪЙ ДЕ! ПО-КРОТКО!

В крайна сметка господин Гани Сомов се отказва да вика повече. Докато трае този разговор, спътниците вече са приближили достатъчно сградата с комина, за да може Андрешко да се взре в полуизтрития надпис над остатъка от врата и да се опита да го прочете със сричане. Прави го много бавно.

Андрешко

“СПИР...АРНА КО...СКИ” БАЙ АНДРО, КАКВО Е ТОВА?

Андро

ЧЕ ДЕ ДА ЗНАМ, ДЯДОВОТО! БА ЛИ ГО! УЧЕНОТО ПИТАЙ!
УЧЕНОТО! ТО ЩЕ ТРЯБВА ДА ЗНАЕ.

Сакатият младеж

ГОСПОДИН АНДРО, СРЕД НАС ИМА И ЖЕНА. НЕ СЕ ДРЪЖ КАТО
РУМЪНСКИ КАЛАРАШ НА ПАЗАР! АНДРЕШКО, КАЖИ МИ ОЩЕ
ВЕДНЪЖ КАКВО ПРОЧЕТЕ

Андрешко

ДА НЕ СИ МЕ ГЛЕДАЛ ТИ, ТА ДА ТИ КАЗВАМ!

Андро видимо остава доволен от поведението на малкия Андрешко. Така трябва да се държи всеки мъж. Вече са почти лице в лице с поп Данаил и господин Гани Сомов.

Гани Сомов

ПОПЕ, ГЛЕДАЙ, ГЛЕДАЙ! МАЙ ТЕЗИ ХОРА СА ТИ НАМЕРИЛИ
ПОПАДИЯТА!

Отец Данаил не отговаря на ехидната забележка на господин Гани Сомов, а прекръства новодошлите. Спътниците спират пред двамата непознати и Андро започва разговор.

Андро

ХА ДОБРЕ СМЕ СЕ ВИДЯЛИ. ТОВА ТУКА ХАН ЛИ Е?

Отец Данаил

КАКЪВ ТИ ХАН! СЪБОРЕТИНА! ТО НАОКОЛО ХАНИЩА НЯМА.
НАВРЕМЕТО, В ТУРСКО, ЕДИН ВОЕВОДА БЪЛГАРСКИ С ЕДИН
ЧУЖДЕНЕЦ ВЗЕХА ИНТИЗАП ЗА ВАРЕНЕ НА СПИРТ. ТА
ПОСТРОИХА ТОВА. УМРЯЛ ВОЕВОДАТА, РАЗПРАВЯТ, АМА НЕ
ЗНАМ! ТОВА ОСТАНА ОТ НЕГО!

Сакатият младеж

КАК ГО ВИКАТ ВОЕВОДАТА?

Отец Данаил

НЕ ЗНАМ. ТЕ СЕГА ВСИЧКИ ВОЕВОДИ СЕ ПИШАТ. НЕ ЗНАМ.

Сакатият младеж изглежда много развълнуван, но Андро вече е решил какво следва да се прави. Андрешко вече е слязал от каруцата и разглежда остатъците от спиртоварната. Чудно, но все още някои от казаните са на мястото си. Медните серпантини проблясват в спускащата се вечер. Студът прави остатъците да изглеждат тайнствено.

Андро

АМИ ЩЕ РАЗПРЯГАМЕ. ПОНЕ Е ЗАВЕТ. ЩЕ ПРЕСПИМ ТУКА,
ПЪК УТРЕ КАКВОТО НИ Е СЪДЕНО. НАЛИ ТАКА, ПОПЕ? И
ОГЪН ЩЕ НАКЛАДЕМ.

Всички влизат в полуразрушената сграда и се оглеждат в търсене на място за преспиване. Жената се сгушва до една тухлена колона. Сакатият младеж сяда от другата страна на колоната, с удоволствие размачква болните си крака. Андрешко разпряга магарето и му слага слама. Отец Данаил и господин Гани Сомов наблюдават как тяхното временно убежище се изпълва с живот. Андро събира парчета дъски, умело изгражда пирамидата и пали огън. Не че става по-топло, но без съмнение вече има повече прилика с дом. Господин Гани Сомов вдига от земята кожената чанта и се приближава до жената.

Гани Сомов

ГОСПОЖО, ЗАЩО НЕ ВЗЕМЕТЕ ОТ МОИТЕ ИЛАЧИ ПЕНКИЛЕР
ЗА ВАШИЯ МЪЖ? ЕВТИНО ГИ ДАВАМЕ.

Жената отначало не разбира, че става дума за нея, въпреки че господин Гани Сомов почти се е надвесил над нея. Най-сетне схваща.

Младата жена

НЕ МИ Е МЪЖ ТОЙ. НЕ ГО ЗНАМ КАКЪВ Е! МОЯТ Е СОЛДАТИН.

Гани Сомов

ПАРДОН, ГОСПОЖО. НЕ БЯХ НАЯСНО. А ВИЕ ГОСПОДИНЕ, ЩЕ
СЕ ВЪЗПОЛЗВАТЕ ЛИ ОТ ТЯХ? БОЛЕН МИ СЕ СТРУВАТЕ.

Сакатият младеж гордо маха с ръка, господин Гани Сомов вдига рамене, но пък се намесва попът, след като става свидетел на опита за търговия с лекарства.

Отец Данаил

ОСТАВИ ЧОВЕКА НА МИРА! НЕ ВИЖДАШ ЛИ, ЧЕ ЕДВАМ
СТИСКА ДУШАТА СИ МЕЖДУ ЗЪБИТЕ СИ. НЕ Е ТРЪГНАЛ И ТОЙ
ОТ ХУБАВО.

Сакатият младеж

НЯМАМ НУЖДА ОТ ВАШЕТО СНИЗХОЖДЕНИЕ, ОТЧЕ, НИТО ОТ
ВАШИТЕ ЦЯРОВЕ, ГОСПОДИНЕ! АЗ СЪМ БЪЛГАРСКИ ВОЙН!

Отец Данаил

КАКТО РЕЧЕШ, СИНЕ! ТИ НАЙ-ДОБРЕ СИ ЗНАЕШ ХАЛА!

Младата жена

ВЧЕРА КАЗА, ЧЕ СИ СЕ ГЛАВЯВАЛ ЗА ЧИРАК.

Едва сега останалите забелязват, че Андро и Андрешко вече са седнали край огъня, хапват хляб и сирене и отпиват от едно шише с ракия. След като се провали с търговията, господин Гани Сомов се присламчва до тях. Андро го поглежда и все пак проявява човещина. Отчупва още четири парчета хляб, слага по малко сирене и кани на вечеря.

Андро

ЕЛАТЕ ДА ХАПНЕМ, КАКВОТО БОГ ДАЛ! ХОРА СМЕ, ДА СИ
ПОМОГАМЕ.

Както е прието да се казва, господин Гани Сомов не чака втора покана, намира къде да седне и взема парчето хляб със сирене. Отец Данаил промърморва една молитва и той се включва във вечерята. Гордият младеж изпитва известно колебание и той приема поканата на иначе доста грубия Андро. Хапва сиренце, хляб и отпива от шишето с ракия. Единствено жената остава свита до тухлената колона. Нейното парче остава недокоснато.

Андро

БУЛКА, ЕЛА И ТИ! КАКВОТО БИЛО, БИЛО! ЩЕ ПРОЩАВАШ,
АМА НА ГЛАДЕН КОРЕМ НЕ СЕ СПИ!

Жената повече не се колебае и се присъединява към останалите мъже. Отчупва малки парченца хляб, после сирене. Вечеря. Когато шишето с

ракията се озовава в Андро, той не го подава на Андрешко, а на жената. И тя отпива. Господин Гани Сомов отново показва познанията си за света.

Гани Сомов

**ЖЕНИТЕ ПО ЕВРОПАТА И ПИЯТ, И ПУШАТ ВЕЧЕ. ДОСУШ КАТО
МЪЖЕТЕ СА СТАНАЛИ! ГОЛИ НА СНИМКИ СЪМ ГИ ВИЖДАЛ
ИЗТИПОСАНИ.**

След малко всичко е изядено и изпито. Жената развързва торбата и подава на своите спътници по една круша петровка, без да каже нито дума. Всички вземат и ядат. Разговорът не върви никак, въпреки изпитата ракия, топлината от огъня и крушите.

Андро

ТО МАЙ СТАНА ВРЕМЕ ДА ЛЯГАМЕ ДА СПИМ.

Спътниците лягат, който където намери. Най-добре са Андро и Андрешко, защото носят голяма черга в каручката. Вземат и малко слама наместо възглавници. Господин Гани Сомов прави нар от някакви дъски и ляга върху тях. Мърмори недоволно от създаденото положение. Изглежда не е очаквал толкова слабо да върви търговията. Отец Данаил казва вечерната молитва и с това приключва приготовленията си за сън. Преди да се завие с чергата, Андро хвърля няколко парчета дъски в огъня.

Гани Сомов

**ДА СЕ ЗАВИВАМ АЗ С ТРЕНЧКОТА БАТЕНБЕРГ, ДЕТО ВСИЧКИ
ГО НОСЯТ В ЕВРОПАТА. ЦЯЛАТА НИ РАБОТА ТАКАВА!**

Дали от ракията, дали от нещо друго, но жената бързо се отдалечава в развалините и започва да повръща. Навежда се така, че се виждат част от краката ѝ. Андрешко се надига на лакът и жадно гледа.

Андро

БУЛКА, КАКВО ТИ Е ? ОТ РАКИЯТА ЩЕ ДА Е.

Младата жена

НИЩО МИ НЯМА! ТИ СИ ГЛЕДАЙ РАБОТАТА, ОСТАВИ МЕ
МЕНЕ!

Възбуден от алкохола, сакатият младеж започва да говори. Пак за същото.

Сакатият младеж

ПРЕДИ ДА СЕ ЗАХВАНЕ ПРОНУНЦИАМЕНТОТО ВЪВ
ФИЛИБЕТО, ЕДНИ ВОЕВОДИ РЕШИХА ДА ПРЕНЕСАТ КОСТИТЕ
НА ГЛАВНИЯ ВОЕВОДА РАКОВСКИ В КНЯЖЕСТВОТО. АМА
ЕДНИ ДРУГИ ХАЙДУЦИ, ДЕТО СМЪРКАХА ЕМФИЕ С ТУРЦИТЕ,
ЗЛАТО ОТКРАДНАЛИ И ГО СКРИЛИ В КОВЧЕГА НА
МНОГОСТРАДАЛНИЯ НИ ВОЕВОДА ДА ГО НОСЯТ ЗЛАТОТО В
СОФИЯ. КАТО СЕ НАУЧИХ ЗА ТАЗИ РАБОТА – НЕ И НЕ ВИКАМ!
ВОЕВОДАТА РАКОВСКИ ГОЛ КАТО ПУШКА УМРЯ, ТЕ ЗЛАТО
ЩЕ НОСЯТ. И КАТО МЕ ПОЧНАХА – БОЙ, БОЙ. ОСАКАТИХА МЕ!
ЕХ, ДА СТАНЕСЕ ВОЕВОДАТА ЖИВ, ТА ДА ВИДИ!

Никой не слуша бръщолевенето на младежа. Единствено жената го пита тихо, за да не се разбудят останалите.

Младата жена

НАЛИ УЖ ЗАРАДИ ЧОРБАДЖИЯТА РУМЪНЕЦ ТЕ ОСАКАТИХА,
А СЕГА ИЗЛИЗА ДРУГА РАБОТА.

Сакатият младеж не отговаря. Огънят става все по-слаб и слаб.

*

ЕПИЗОД 18 ЕКСТ. (НОЩ) – Балонът

Ноември 1885 г.

Балонът бавно се носи във въздуха. Офицерът уверено управлява балона. Облечена в кожени дрехи, Анастасия Головина с любопитство се вглежда към земята. И ако става дума за поредност, лекарката най-напред открива каретата, в която са господин Уайт и Пенко, после забелязва

групата на чуждестранните кореспонденти и най-сетне вижда групата българи, която бавно се движи по пътя

Анастасия Головина
КЪДЕ ЛИ СА ТРЪГНАЛИ В ТОВА РАЗМИРНО ВРЕМЕ?

Офицер
НЕ МОГА ДА ЗНАМ, ГОСПОЖО! ЗАДАЧАТА МИ Е ДА ВИ
ОТВЕДА НА ПОСОЧЕНОТО МЯСТО. ЧУДЯ СЕ, ОБАЧЕ, ЗАЩО
ОСТАВИХА БАЛОНИТЕ ТУК

Анастасия Головина кимва с глава и не задава повече въпроси. Открива и каретата на кореспондентите, както и още една карета. Тя е наясно, че в нея се намира господин Уайт. Не се въздържа и отбелязва.

Анастасия Головина
ИЗГЛЕЖДА, ЧЕ ВСИЧКИ СА СЕ ЗАПЪТИЛИ НА ВОЙНА.

Офицерът вдига рамене. Балонът продължава да лети на запад. Офицерът умело го насочва в правилната посока.

ЕПИЗОД 16. ЕКСТ. (ПРИВЕЧЕР)

Ханът при Тържището край Ихтиман, ноември 1885 год.

Границата между Източна Румелия и княжество България минава покрай прочутото по турско тържище до Ихтиман. Там е и границата между княжеството и автономната област. Файтонът на вицеконсулството на Британската империя с господин Уайт и Пенко се е насочил към хана на тържището. Спътниците изглеждат уморени. Конят също. Тук там проблясват светлини. Чува се и лай на кучета. Задното колело на файтона криволичи и изглежда, че е получило някаква повреда. Двамата спътници си дават сметка за този факт, но запазват спокойствие. Още малко и ще се доберат до хана, чиято жълтеникава светлина изглежда толкова примамливо.

ЕПИЗОД 17 ИНТ. (НОЩ)

Ханът на тържището край Ихтиман, ноември 1885 год.

Старите ни познайници, чуждестранните журналисти, седят около една маса и вечерят. Преводачът е на друга, по-малка маса. Около чужденците се суети ханджията, готов да изпълни всяко тяхно желание. Все са посещавали хана чужденци, ама трима алафранга наведнъж – не. Като че ли най-удобно в тази обстановка се чувства господин Копачински, французинът от полски произход. Щефан Шпийлберг колкото яде, толкова и рисува. Герой на неговата графична кореспонденция този път е малко шишкавия ханджия, но по целия свят всички ханджии са шишкави.

Франсоа Копачински

ВСЕ ПАК, ГОСПОДА, КОЙ ЕЗИК В ЕВРОПА НАРИЧАТ ЛИНГВА
ФРАНКА?

Останалите журналисти мълчат.

Франсоа Копачински

ЩЕ ВИ КАЖА, ГОСПОДА, МАКАР И ДА ЗНАЕТЕ. ФРЕНСКИЯТ
ЕЗИК. КАКТО ВИЖДАТЕ, ДОРИ И В ЗАТЪНТЕНАТА РУМЕЛИЯ ГО
ГОВОРЯТ.

Щефан Шпийлберг спира да рисува за момент и важно отбелязва.

Щефан Шпийлберг

ГОСПОДИН КОПАЧИНСКИ, НИЕ ЧУВАМЕ ЕЗИКА, А НЕ ГО
ВИЖДАМЕ. МОЛЯ ИМАЙТЕ ТОВА ПРЕДВИД.

Продължава да рисува.

Франтишек Врана

ДА, ИМАТЕ ПРАВО, ГОСПОДИН ШПИЙЛБЕРГ!

Франсоа Копачински

МНОГО СТЕ СГОВОРЧИВ ЗА ГЕРМАНЕЦ, ГОСПОДИНЕ!

Щефан Шпийлберг

ОСТАВЕТЕ ИЗМИШЛЪОТИНИТЕ НА ВАШИТЕ ПИСАТЕЛИ И
ИСТОРИЦИ ЗА НАС! НИЕ ПОНЕ НЕ СМЕ ЕКЗЕКУТИРАЛИ
КРАЛЕТЕ СИ.

Франтишек Врана

ВИЕ ПРОСТО ГИ ТРОВИТЕ!

Щефан Шпийлберг

КЛЕВЕТИТЕ, ВРАНА!

Преводачът се размърдва на мястото си встрани от масата на журналистите. Притеснява се от суетната невъздържаност на френския журналист и на журналиста-представител на Двойната империя, още повече, че Щефан Шпийлберг прибира молива в нотбука и се изправя. Аха, аха и да започне европейската война. Шишкавият ханджия гледа с недоумение, а преводачът само вдига рамене..

Слава богу, до голямата война има доста време, още повече, че вратата на голямата стая се отваря и влизат господин Уайт и Пенко. Страстите между тримата журналисти, като че ли се успокояват и те поздравяват новодошлите. Франтишек Врана с учудване се вглежда в господин Уайт и се провиква.

Франтишек Врана

ГОСПОДИН УАЙТ, КАКВО ВИ ВОДИ НАСАМ? СЛУЖЕБНИ
ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЛИ?

Франсоа Копачински

ГОСПОДИН ВРАНА, ВИЕ ПОЗНАВАТЕ ЦЕЛИЯ СВЯТ!
ПРЕДСТАВЕТЕ НИ, МОЛЯ!

Франтишек Врана

ГОСПОДА, ПРЕДСТАВЯМ ВИ ГОСПОДИН УАЙТ, ВИЦЕКОНСУЛ
НА БРИТАНСКАТА ИМПЕРИЯ ВЪВ ФИЛИБЕ. ТОВА СА МОИТЕ
КОЛЕГИ, ГОСПОДАТА ФРАНСОА КОПАЧИНСКИ И ЩЕФАН
ШПИЙЛБЕРГ, ЖУРНАЛИСТИ.

Шишкавият ханджия вече е поставил стол до масата и с ръка кани господин Уайт да седне. Дипломатът сваля своя тренчкот “Батенберг”, прехвърля го през стола и уморено се отпуска. Кима с глава към новите си познайници. Пенко се е ориентирал в обстановката и сяда до преводача на миндера. Ако перефразираме един писател, има нации, които седят на голямата маса, а други почиват на миндера до нея. Дали от умора или по друга причина, господин Уайт не е никак разговорлив. Седи на масата и вяло вечеря. Отпива от чашата. Обстановката е тягостна. Франсоа Копачински започва разговор.

Франсоа Копачински

КАКВИ СА ШАНСОВЕТЕ НА БЪЛГАРИТЕ, ГОСПОДИН УАЙТ?
ВИЕ СТЕ ДОБРЕ ИНФОРМИРАН, ВСЕ ПАК!

Уайт

ГОСПОДА, ПЪТУВАМ ПО ЧАСТНА РАБОТА. ПОЛКОВНИК
НИКОЛАЕВ ПОТЕГЛИ С МИЛИЦИИТЕ КЪМ ФРОНТА. НО ТОВА
ВЕРОЯТНО ГО ЗНАЕТЕ?

Журналистите се смеят на думите на господин Уайт. Дискретността преди всичко.

Щефан Шпийлберт

Е, ГОСПОДИН УАЙТ, НАБЛИЗО НЯМА ТЕЛЕГРАФ.

Уайт

КАЗВАМ ВИ ИСТИНАТА. ПЪТУВАМ ЧАСТНО! НЯМАМ
ПРЕДСТАВА КАКВО СЕ СЛУЧВА.

Франтишек Врана

УАЙТ, ВИНАГИ СТЕ БИЛ МНОГО КРАСНОРЕЧИВ. ОСОБЕНО С
ЧАША РАКИЯ В РЪКА.

Уайт

ВЯРНО, ГОСПОДИН ВРАНА. РАКИЯТА Е ПРЕКРАСНА
НАПИТКА!

Франтишек Врана (към останалите)

В КНЯЖЕСТВОТО ИМА МНОГО ЧЕХИ. ПИСАХ ЗА ТЯХ В НАШИЯ
ВЕСТНИК. ПРЕСКОЧИХ И ДО ФИЛИБЕ.
НАЙ-СТРАШНА Е ТЮЛОВАТА РАКИЯ!

Уайт

НЕ БИХ ПРОПУСНАЛ И АНАСОНЛИЙКАТА. ПО-СТРАШНА Е
ДОРИ ОТ АБСЕНТ.

Франсоа Копачински

У НАС САМО ПИЯНИЦИТЕ ПИЯТ АБСЕНТ. ПОСЛЕ ПОЗИРАТ НА
ХУДОЖНИЦИТЕ.

Щефан Шпийлберг

ГОСПОДИН УАЙТ, И НИЕ КОЕ ЩО ЗНАЕМ. ПО ВРЕМЕ НА
КОНГРЕСА БЯХ В БЕРЛИН.

Уайт

ПО ВРЕМЕ НА КОНГРЕСА БЯХ В ЕРЗАРУМ. ПЪРВАТА МИ
ДИПЛОМАТИЧЕСКА СЛУЖБА.

Щефан Шпийлберг

В АНГЛИЙСКИТЕ ВЕСТНИЦИ ПОЛУЧАВАХА ГРАФИЧНИ
РИСУНКИ ОТ КОНГРЕСА В БЕРЛИН.

Франсоа Копачински

БЯХ ТАМ, НО НЕПРЕКЪСНАТО НИ ВОДЕХА В НОВАТА
ЗООЛОГИЧЕСКА ГРАДИНА. ГОРДОСТТА НА ЖЕЛЯЗНИЯ
КАНЦЛЕР.

Уайт

СПОМНЯМ СИ. НАИСТИНА СЕВДИГНА ГОЛЯМ СКАНДАЛ.

Щефан Шпийлберг

ПОДКУПИХМЕ ЕДИН СЛУЖИТЕЛ В ДВОРЕЦА. ПУСКАШЕ НИ В
ЗАЛАТА, НО СЕ КРИЕХМЕ ПОД МАСАТА. ВСЕ ПАК ЧУВАХМЕ И
ВИЖДАХМЕ.

Всички са изумени от разказа на графичния кореспондент. Франсоа Копачински е направо бесен.

Франсоа Копачински

ПОКАЗВАХА НИ ШИМПАНЗЕТА ОТ КАМЕРУН И ТАПИРИ.

Уайт

БРАВО, ГОСПОДИН...

Щефан Шпийлберг

ШПИЙЛБЕРГ, НА ВАШИТЕ УСЛУГИ! ТА, ГОСПОДИН
КОПАЧИНСКИ, И ОТ ГРАФИЧНИ КОРЕСПОНДЕНТИ ИМА
НУЖДА

Франсоа Копачински

СКЪПО ЛИ СТРУВАШЕ?

Щефан Шпийлберг

НЕ ЗНАМ, НЕ СЪМ ПЛАЩАЛ АЗ!

Пенко и преводачът се споглеждат. Научили са една европейска тайна. Тихо си говорят.

Преводач

ЧУ,ЛИ? ТАКА СЕ ВЪРШИ РАБОТА

Пенко

НА ТРИ ЧАСТИ РАЗДЕЛИХА БЪЛГАРИЯ. ГОЛЯМА РАБОТА
СВЪРШИХА.

Преводач

МНОГО ЗНАЕШ! КАТО ТЕ ГЛЕДАМ, И ТИ СИ СЛУГА КАТО МЕН!

Най-сетне се обажда и Франтишек Врана.

Франтишек Врана

МНОГО ФАЛШИВО ЗВУЧЕШЕ ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОНЦЕРТ,
ГОСПОДА! СПЕЧЕЛИ БРИТАНИЯ. БЪЛГАРИТЕ ЗАГУБИХА...

Уайт

И АРМЕНЦИТЕ СЪЩО, ГОСПОДА!

Всъщност, единственият доволен е ханджията.

*

ЕПИЗОД 20 ЕКСТ. (ДЕН)

Пред хана на тържището край Ихтиман

Ханджията, господин Уайт и Пенко се суетят около файтона на британското вицеконсулство. Едно от задните колела почти е излязло от оста.

Уайт

НЕГОДНИЦИ, СЧУПИЛИ СА КОЛЕЛОТО!

Пенко

НЕ, ВАША СВЕТОСТ! ШОСЕТО КЪМ ВОЙНАТА Е СВЪРШИЛО
ТАЗИ РАБОТА.

Уайт

ЗАКЪСНЯВАМ, ПЕНКО!

Пенко

ЩЕ СТИГНЕМ, ВАША СВЕТОСТ! ВОЙНА Е, НЯМА ДА ИЗБЯГА!

Британският вицеконсул Уайт не чува думите на Пенко, защото се е загледал към планината.

*

ЕПИЗОД 22 ЕКСТ. (НОЩ)

Тържището за животни край Ихтиман, ноември 1885 г

Докато чуждестранните журналисти и господин Уайт разговарят в хана до тържището за животни край Ихтиман, офицерът вече е приземил балона недалеч от сградата на хана и дори е успял да го привърже към няколко дървета...В тъмнината балонът напомня на огромен мехур. Офицерът спуска стълбата от коша и по нея до земята стига Анастасия Головина. Поглежда нагоре към офицера.

Анастасия Головина

ГОСПОДИН КАПИТАН, ВИЕ НЯМА ЛИ ДА СЛИЗАТЕ?

Офицер

НЕ, ГОСПОЖО! НЯКОЙ ТРЯБВА ДА ОСТАНЕ ПРИ КАЗИОННОТО
ИМУЩЕСТВО .

Госпожа Головина намира това твърдение за смешно и се усмихва в
тъмнината.

Анастасия Головина

ВИЕ СЕ БЕЗПОКОИТЕ, ЧЕ НЯКОЙ ЩЕ ОТКРАДНЕ БАЛОНА?

*

ЕПИЗОД 23 ИНТ. (НОЩ)

*Ханът при тържището за животни край Ихтиман, ноември 1885
година*

В голямата одая, където беседват чуждестранните журналисти и
вицеконсула на Британската империя във Филибе господин Уайт
подредбата е алафранга. Дори осветлението е с газ. Вратата на одаята
се отваря и вътре влиза госпожа Анастасия Головина в очарователния
си кожен костюм. Журналистите са смаяни. Затваряйки вратата след
себе си, госпожа Головина любезно поздравява.

Анастасия Головина

ДОБЪР ВЕЧЕР, УВАЖАЕМИ ГОСПОДА.

Франсоа Копачински

И АВРОРА НЕ БИ МОГЛА ДА ИЗГЛЕЖДА ПО-СЪБЛАЗНИТЕЛНО В
МЪЖКИ КОСТЮМ. ДОБЪР ВЕЧЕР!

Шефан Шпийлберг

КАТО ИСТИНСКИ ФРАНЦУЗИН ОТ ПОЛСКИ ПРОИЗХОД
ГОСПОДИНЪТ ВИНАГИ СЕ ОПИТВА ДА ПОКАЖЕ ВРЪЗКИТЕ СИ
В ОБЩЕСТВОТО.

Анастасия Головина

ГОСПОЖА ЖОРЖ САНД ПУШИ ЦИГАРИ, А АЗ – НЕ! ВСЕ ПАК
СЪМ ЛЕКАР.

Уайт

ГОСПОДА, НЕКА ВИ ПРЕДСТАВЯ ГОСПОЖА ГОЛОВИНА,
ЛЕКАРЯТ НА БОЛНИЦАТА ЗА ДУШЕВНО БОЛНИ ВЪВ ФИЛИБЕ

Мъжете стават и се запознават с госпожа Головина, който както умее.
Не отнема много време.

Франтишек Врана

НАКЪДЕ В ТОЗИ ЗИМНА НОЩ, ГОСПОЖО ГОЛОВИНА? НЕ СЕ
ЛИ СТРАХУВАТЕ ОТ ВЪЛЦИ? БЕЗ ПРИДРУЖИТЕЛ?

Влиза собственикът на хана и подрежда на масата още един комплект
прибори. Остава и чаша, без да продума. Сякаш е ням. Анастасия
Головина изчаква той да излезе и едва тогава отговаря.

Анастасия Головина

ВИЖДАЛА СЪМ БЕСНИ ЖИВОТНИ, НО НЯМА НИЩО ПО -
СТРАШНО ОТ ПОБЕСНЯЛ ЧОВЕК.

Уайт

АНАСТАСИЯ, ВИЕ ТАКА НЕОЧАКВАНО НАПУСНАХТЕ ОНАЗИ
ВЕЧЕР И НЕ МИ СПОДЕЛИХТЕ, ЧЕ ЩЕ ПЪТУВАТЕ.

Анастасия Головина

О, ГОСПОДИН ВИЦЕКОНСУЛ, И ЗА МЕН БЕ НЕОЧАКВАНО.

Щефан Шпийлберг наднича през прозореца и пита.

Щефан Шпиилбирг

НЕ ВИЖДАМ ВАШИЯ ФАЙТОН. КАК ДОЙДОХТЕ? ДА НЕ БИ ДА
СТЕ ВЪРВЯЛА ПЕША ?

Анастасия Головина

КАТО ПТИЦА. ПО ВЪЗДУХА

Всички се размиват. Единствен господин Уайт не намира отговора за остроумен. За разлика от журналистите, той добре познава истинското състояние на нещата.

Франсоа Копачински

НЕ ЗНАЕХ, ЧЕ РУСКИТЕ ЛЕКАРКИ СА ТОЛКОВА ОСТРОУМНИ.
ПОЗДРАВЯВАМ ВИ!

Анастасия Головина

ГОСПОДА, ЗАБЕЛЯЗАЛА СЪМ, ЧЕ КОГАТО ЧОВЕК КАЗВА
ИСТИНАТА ПОЧТИ НИКОГА НЕ МУ ВЯРВАТ. ИЗГЛЕЖДА, ЧЕ ЗА
ДА СКРИЕШ ИСТИНАТА, ПРОСТО ТРЯБВА ДА Я КАЖЕШ НА
ГЛАС.

В този момент в одаята влиза съдържателят и носи вечеря за новата гостенка. Тя се надига от стола.

Анастасия Головина

ГОСПОДА, ПЪТУВАНЕТО БЕШЕ ТЕЖКО. ЧУВСТВАМ СЕ
УМОРЕНА И ЩЕ СЕ ОТТЕГЛЯ. ЛЕКА НОЩ!

Госпожа Головина излиза от одаята и това дава възможност на Пенко да се включи в разговора.

Пенко

ПЕШКИН ЖЕНА Е ТАЗИ ДОКТОРКА. ДА НЕ ТИ Е САМО В
КЪЩАТА.

ЕПИЗОД 24 ЕКСТ. (НОЩ)

Тържището за животни край Ихтиман, ноември 1885 г.

Госпожа Анастасия Головина крачи бързо в студената нощ към привързания балон. Изглежда много недоволна и си говори сама.

Анастасия Головина

КАКВО НЕЩАСТНО СТЕЧЕНИЕ НА ОБСТОЯТЕЛСТВАТА.
ИНТЕРЕСНО КАКВО ПОСЛАНИЕ НОСИ УАЙТ ЗА КНЯЗА? НЯМА
КАК ДА РАЗБЕРА!

След малко тя продължава.

Анастасия Головина

АВРОРА, ЗНАЧИ! ЖОРЖ САНД? ГЛУПОСТИ! МОЯТ
АЛЕКСАНДЪР НЕ Е АЛФРЕД ДЪО МЮСЕ И НЕ ПИШЕ СТИХОВЕ.
В КРАЯ НА КРАИЩАТА САНД ПЪТУВА С КОРАБ, А АЗ ЛЕТЯ С
БАЛОН! ХУБАВО ГО Е НАПИСАЛ МЮСЕ. “ЖОРЖ САНД НА
ПАЛУБАТА ПУШИ, КОЛКОТО ЗА ДЕСЕТ ДУШИ”

Слава Богу, че наоколо няма жива душа и няма кой да чуе бръщолевенията ѝ. В тъмнината се очертава сферата на балона и Анастасия Головина се насочва към него.

*

ЕПИЗОД 25. ИНТ. (ДЕН)

Паянтовата постройка по шосето към войната

Слънцето се опитва да пробие сутрешната мъгла. Чуват се топове. Фронтът е съвсем близко. Започва някаква битка. Пръв се пробужда сакатият младеж. После всички останали. Единствено младата жена не е мигнала цялата нощ. Очите ѝ са зачервени от безсъние. След като се убеждава, че всички вече са будни, сакатият младеж се протяга, доколкото може и важно и гордо казва.

Сакатият младеж

ДНЕС ЩЕ ВИДИМ ПРЕСТОЛНИЯ ГРАД НА БЪЛГАРСКИЙ КНЯЗ
АЛЕКСАНДЪР БАТЕНБЕРТ

Гани Сомов

УШИТЕ СИ ЩЕ ВИДИМ БЕЗ ОГЛЕДАЛО. ТОЙ ОСТАНА ВСТРАНИ
ОТ НАС.

Отец Данаил

ОСТАВИ МОМЧЕТО НА МИРА! НЕ ЗНАЕ ТО!

Младежът се изчервява от невежеството си. Младата жена го наблюдава с нежност и се усмихва. Андро и Андрешко стягат каруцата за път.

*

ЕПИЗОД 26. ЕКСТ. (ДЕН)

Тилът на българската войска около Сливница, ноември 1885 год.

Неколцина български войници от обоза подкарват впрегатните животни към близкото блато. Това е привычна работа за тези мъже, облечени във войнишки униформи. Измучавайки от време на време, воловете бавно се движат напред. Не са наясно, че са на война, това е напълно сигурно. Сръбски дозор открива стадото и воловарите – войници и започва да ги обстрелва. Българските войници също така стрелят със своите берданки. Двама от българите са убити. Не са красива гледка трупите на мъртвите. Третият войник е ранен и пълзи към блатото. Въпреки студа то не е замръзнало и той се скрива между тръстиките и раkitата. Издава команди към несъществуващата рота и от време на време произвежда по някой изстрел. Истински командир на рота.

Войник

РОТА, В ЦЕПЬ! ПАЛИ! ЗАХОД НА ДЯСНО. ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ!

От сръбския дозор е оцелял един войник, който изглежда ранен и също така дири убежище сред тръстиките на малкото блато. Кръвта му остава следи по белеещата се земя. Българският войник го вижда, изчаква го да се приближи и да влезе във водата. После силно заповядва.

Войник

СТОЙ НА МЯСТО! ХВЪРЛИ ПУШКАТА!

Командата е напълно излишна, защото сърбинът не може да стои на краката си, камо ли да бяга, но изпълнява заповедта и хвърля настрана своята пушка. Двамата ранени мъже лежат в блатото един срещу друг, без да знаят какво следва да правят. Те са врагове.

Воловете пасат мирно от оскъдната тревница, а артилерийският тътен се усилюва. Слънцето бавно разпръсква мъглата над блатото.

*

ЕПИЗОД 27 ЕКСТ. (ДЕН)

Край паянтовата постройка покрай шосето към войната. Комин

Шестимата странници в развалините на спиртоварната се готвят за път. Андро впряга магарето, подпомаган от Андрешко, който забелязва, че горе на комина в старото изоставено гнездо нещо блести. Без да съобщава на никого, момчето се покатерва по комина и открива в изоставеното гнездо на щъркели една сребърна монета. Андрешко я взема в едната си ръка и здраво я стиска. Опитва се да слезе, помагайки си с само с едната ръка, но не може. Останалите, след като се въртят и търсят момчето, най-сетне го виждат горе на комина.

Андро

ХАЙДЕ, СЛИЗАЙ, ЧЕ ОКЪСНЯХМЕ. СЛЪНЦЕТО СЕ ВДИГНА.

Андрешко разтваря дланта си и показва сребърната монета.

Андрешко

НЕ МОГА, БАЙ АНДРО. ЩЕ ПАДНА.

Андро

ХВЪРЛИ Я ТОГАВА!

Андрешко клати глава в несъгласие. Господин Гани Сомов е облякал тренчката марка Батенберг, прехвърлил е през рамо кожената чанта с шишенцата пенкилер и дава съвет.

Гани Сомов

ПЪХНИ Я В ПОЯСА!

Андрешко

ДА – А- а, ЩЕ СЕ ИЗХЛУЗИ И ЩЕ Я ВЗЕМЕШ ТИ!

Отец Данаил

ХАЙДЕ, СИНЕ, СЛИЗАЙ! НЯМА ГОРЕ ДА ОСТАНЕШ, Я!

Намесва се и сакатият младеж и предлага своя довод.

Сакатият младеж

НИЕ ТРЪГВАМЕ. БИТКАТА ЕЙ КЪДЕ Е!

Андрешко се е вкопчил със свободната си ръка в тухлите. Трепери от страх. Плаче, но не хвърля монетата.

Възниква въпросът кой да свали момчето. Сакатият младеж се опитва, но очевидно не става. Господин Гани Сомов се прави, че това изобщо не го засяга. Андро не смее. Жена да се кекерчи пред толкова мъже – не бива. Неочаквано отец Данаил запретва расото и с непредвидима за тежестта си лекота се покатерва до върха на комина. Подава ръката си на Андрешко, спуска го долу, където го поема Андро, който между другото го перва зад тила. Андрешко продължава да стиска сребърната монета в дланта си. За нещастие отец Данаил се подхлъзва и пада долу

на земята. Пъшка, опипва се за счупено, но слава на Бога, всичко е напълно здраво. Суетнята е голяма, въпросите и оценките напълно безсмислени – абе, какво става, попе?, защо не се държиш, хлъзгаво е, ами то така е, като няма баща и майка и прочие. Най-величествен е господин Гани Сомов, който изважда от кожената чанта едно шишенце пенкилер и го дава на отец Данаил.

Гани Сомов

**НАМАЖИ НАТЪРТЕНОТО, ПОПЕ И ЩЕ ТИ МИНЕ. БЕЗ ПАРИ ТИ
ГО ДАВАМ, ГОСПОДИН ГАНИ СОМОВ ДА ПОМНИШ.**

Отец Данаил като че ли няма нужда от лекарството на господин Гани Сомов, защото се изправя почти веднага. Оказва се доста здрав отецът, но за всеки случай взима пенкилера и го пъха в расото.

*

ЕПИЗОД 28 ЕКСТ. (ДЕН)

Пред паянтовата постройка по шосето към войната, ноември 1885 год.

Време е за раздяла. Не изглежда мъчителна. Случайно срещнали се хора в една полуразрушена спиртоварна. Отец Данаил леко накуцва след падането. Андрешко вече е в каручката, но все още трепери. Жената е много бледа, но е готова за път.

Отец Данаил

Е, ДОБРЕ СЕ ВИДЯХМЕ! НА ДОБЪР ПЪТ!

Андро

**ПОПЕ, ОСТАНИ СИ СЪС ЗДРАВЕ И БЛАГОДАРСКО ЗА
МОМЧЕТО!**

Отец Данаил

ЮНАК ТИ Е МОМЧЕТО! ГОЛЯМ ЧОВЕК ДА СТАНЕ!

Гани Сомов

ПОПЕ, И КАТО Я НАМЕРИШ, ЕДИН ГОЛЯМ БОЙ ДА Й ХВЪРЛИШ,
ЧЕ ТЕ, ЖЕНИТЕ, САМО ОТ ТОВА РАЗБИРАТ.

Стискат си ръцете за сбогом. Най-нетърпелив е сакатият младеж, още повече, че тътенът от битката все по-ясно и ясно се чува. Тръгват – отец Данаил на изток, останалите на запад. Всеки по своя път.

Тъкмо в този момент се задават няколко волски талиги, придружавани от омърлушени и ранени войници. Волските талиги изглеждат натоварени, а товарът е покрит с платнища.

Андро

ЗДРАВЕЙТЕ, ЮНАЦИ! НАКЪДЕ?

Един от войниците кима с глава към талигите. Всичко е ясно. Страх се появява по лицето на жената. Господин Гани Сомов някак гнусливо се отдалечава от мъртвите с кожената си чанта. Андрешко е напълно безразличен. Сакатият младеж за първи път си дава сметка какво представлява всъщност войната.

Младата жена

УБИТИ ЛИ СА?

Войник от обоза

ЧЕ КАКВИ ДА СА? НАЛИ СЕ ГЪРМИМ ЕДНИ ДРУГИ! КАРАМЕ ГИ
НА ГРОБИЩЕТО В СЛИВНИЦА, ЧЕ НЯМА КОЙ ДА ГИ ОПЕЕ,
ГОРКИТЕ!

Жената събира сили, отмята платнищата и се взира в бледите страшни лица на мъртвците. Слава Богу, не открива онова, което търси. Въпреки това плаче. На Андро му идва нещо на ум.

Андро

ПОПЕ, ПОПЕ! ЧАКАЙ! ВЪРНИ СЕ!

Викове на Андро застигат огромния отец Данаил. Той се обръща и вижда как Андро го призовава да се върне. Прави го с леко куцане. Пристигайки, веднага разбира за какво става дума. Вади из под расото требник и започва с посланието на апостол Павел чтение за злачното място, където няма нито болка, нито радост, нито печал. Не знае имената на героите и не ги казва. Дори не махат платнищата от мъртвците, но те са опети и душите им ще полетят към Рая.

Гани Сомов

ОТЧЕ, ОТСРАМИ СЕ ТИ!

Отец Данаил го поглежда навъсено и отвърща още по-навъсен.

Отец Данаил

**НЕ ВРЪЗВАЙ УСТАТА НА ВОЛА, ДОКАТО ВЪРШЕЕ, ГОСПОДИН
ГАНИ, ЧЕ БЕЛЯ МОЖЕ ДА СТОРИ! ТО БОЖИЯТА ВОЛЯ СЕ
ОТКРИ. ПОСЛЕ ЩЕ НАМЕРЯ ПОПАДИЯТА.**

Талигите с мъртвите войници потеглят, а в обратната посока тръгват и шестимата.

*

ЕПИЗОД 29 ЕКСТ. (ДЕН)

Блато край Сливница, ноември 1885 год.

Край блатото воловете от обоза продължават кротко да пасат, въпреки топовните и пушечни изстрели, които се чуват наблизко. Двата ранени врагове лежат един срещу друг в блатото. Българинът не изпуска пушката си, насочена срещу сърбина. После долита страхотно ура... Дали заради мощното ура, дали защото е много студено, но българинът се надига и заповядва на ранения сърбин.

Войник

СТАВАЙ! ЩЕ ТЕ ВОДЯ ПРИ КАПИТЕНИНА!

Сърбинът остава с впечатлението, че е настъпил последния му час и започва да се моли. Едва след като чува гърмежа от берданата на българина, си дава сметка, че трябва да върви. И воловете разбират, че е време да се прибират. Гледката е странна. Един ранен, зад него другият, следвани от добри, безразлични волове. Над тях вечното небе.

*

ЕПИЗОД 30 ЕКСТ. (ДЕН)

Шосето към войната, ноември 1885 год.

Под същото това безутешно небе кретат и шестимата. Андро е качил героичния отец Данаил в каручката, но попът не издържа дълго да прилича на болник и слиза от нея.

Отец Данаил

БУЛКА, ЕЛА, КАЧИ СЕ В КАРУЧКАТА! БИВА ЛИ ТЪЙ! АЗ ГОРЕ,
ТИ ПЕША!

Жената е много очудена от проявеното съчувствие, не че не е свикнала да ходи. Качва се и сяда до Андрешко.

Младата жена

ГОСПОДИН ГАНИ, ДАЙ СИ ЧАНТАТА, ЧЕ ТЕЖИ!

Господин Гани Сомов отказва веднага на предложената помощ. Има своята смислена причина.

Гани Сомов

ЧОВЕК КАТО СИ УСЕЩА ИМАНЕТО НА ГЪРБА, ПО ЗНАЕ КОЛКО
СТРУВА. ДА Е С МЕНЕ!

Андро сякаш само това е чакал, защото веднага излага своята гледна точка.

Андро

СКРИТО ДА ТИ Е ИМАНЕТО, НАЙ-ДОБРЕ Е. НИКОЙ ДА НЕ ЗНАЕ,
КЪДЕ Е. ТЪЙ ЗНАМ АЗ. НАЛИ ТАКА, БУЛКА?

Отец Данаил снизходително слуша спора около това, къде следва човек да държи имането си, но все още не се намесва. Просто върви до каручката.

Младата жена

ЧЕ НА СЕЛО, КАКВО ИМАНЕ? ТРЪНКИ САМО ПО БАИРИТЕ! ТЪЙ
КАЗВАШЕ СВЕКЪР МИ, БОГ ДА ГО ПРОСТИ!

Андро клати загадъчно глава.

Андро

НЕ Е БАШ ТАКА, ГОСПОДИН ГАНИ! НЕ Е ХУБАВО ДА СЕ
ЗАВИЖДА. ЗАВИСТНИЦИ ДАЛ ГОСПОД! НАЛИ, ПОПЕ?

Отец Данаил

ТОВА НЕ ЗНАМ, АНДРО. ДРУГО ЗНАМ АЗ. КОЙТО Е СЪБРАЛ
МНОГО, НЕ Е ИМАЛ ИЗЛИШЪК. КОЙТО ПЪК МАЛКО – НЕ Е
ИМАЛ НЕДОСТИГ. ТАКА УЧИ АПОСТОЛ ПАВЕЛ, ТАКА ЗНАМ...

Гани Сомов

МНОГО СИ УЧЕН, БЕ ПОПЕ! АЗ ЕДНА ТОРБА СЪС ЗЛАТО ДА
ИМАХ, ПЪК И НА ГЪРБА СИ ЩЯХ ДА Я НОСЯ, АМА ВЕЧЕ НЕ Е
ТЪЙ В ЕРОПАТА. ТЕ БАНКИ ИМАТ. ТАМ ДЪРЖАТ ЗЛАТОТО.
ЕДНА ТОРБА С ЯКЦИИ ОТ БАНКАТА НА РОТШИЛДА ДА ИМАМ,
МИ СТИГА. ДРУГО НЕ ЩА!

Сакатият младеж

АМА ТОРБА С ЧЕСТ И ДОБЛЕСТ ТАМ НЕ ДЪРЖАТ. ТЕ СА
БОГАТСТВОТО, НЕ ДРУГОТО!

Гани Сомов

МОМЧЕ, ГЛЕДАЙ СИ ВОЕВОДСТВОТО ТОГАВА!

Тътенът от артилерийската стрелба е все по-близо и близо. Направо бучи в ушите.

*

ЕПИЗОД 31. ЕКСТ. (ДЕН)

Възвишенията около Сливница, ноември 1885 год..

От отсрещния баир се спуска конник в посока на странниците. Портупей юнкер, който в радостна възбуда крещи за победата. Когато се приближава достатъчно близо, се вижда, че е ранен, но не усеща кръвта по лицето си. Като го вижда ранен в мундир с еполети, по който тече кръв, господин Гани Сомов веднага изважда шишенце пенкилер.

Гани Сомов

ВЗЕМЕТЕ, ГОСПОДИН ОФИЦЕР ОТ ПЕНКИЛЕРА. ВСИЧКО
ЛЕКУВА.

Портупей юнкер

ПОРТУПЕЙ ЮНКЕР БОЯН БОТЪОВ ПЕТКОВ. ИМАМ ЧЕСТ!

Сакатият младеж не може да повярва на ушите след чутото от офицерския кандидат.

Сакатият младеж

НА УБИТИЯ ВОЕВОДА БОТЪОВ БРАТ?

Портупей юнкер

ТЪЙ ВЯРНО! ЕДНОУТРОБЕН БРАТ! ЛЕТЯ КЪМ СТОЛИЦАТА, ЗА
ДА ДОЛОЖА НА КНЯЗА ЗА ПОБЕДАТА НАД ВРАГА!

Младата жена

ВОЙНАТА КЪДЕ Е?

Мъжете махат презрително с ръце към глупавия въпрос на нещастната жена. Всички искат да питат нещо, но пръв успява господин Гани Сомов.

Гани Сомов

**ГОСПОДИН ОФИЦЕР, ОКАЖЕТЕ МИ ЧЕСТТА ДА МИ СЪОБЩИТЕ
КЪДЕ СЕ НАМИРА ПОЛЕВИЯТ ЛАЗАРЕТ?**

Лицето на младия войн се изкривява от болка, но все пак успява да покаже посоката, която води към лазарета. След това се струпоява от коня. Отец Данаил и господин Гани Сомов веднага се притичват на помощ. Търговецът на лекарства успява дори да излее в устата на ранения мъж съдържанието на шишенцето. Състоянието му обаче не се подобрява. Качват го обратно на коня и взимат решение.

Отец Данаил

**ТАКА НЯМА ДА СТАНЕ РАБОТАТА. ТРЯБВА ДА ГО ЗАКАРАМЕ В
ЛАЗАРЕТА, ЩОМ Е ГОЛЯМ ЧОВЕК, ТАМ МУ Е МЯСТОТО.**

Гани Сомов

**ОТЧЕ, И ТИ ЕДИН ПЪТ ЕДНА УМНА ПРИКАЗКА ДА КАЖЕШ.
ИДВАМ С ТЕБЕ!**

Отец Данаил и господин Гани Сомов, прикрепяйки припадналия портупей юнкер, тръгват към невидимия лазарет, дори без да се сбогуют с останалите спътници. Останалите четирима с невинното магаре и каручката продължават по баира напред, където стрелбата бавно глъхне. Жената пъха в свитата от болка длан на младия Ботьов една круша петровка. Много малко круши са останали във вързопа на младата жена. Гледа крушите и сълзи се стичат по лицето ѝ. Не, не ѝ е жал за крушите, за Стайко ѝ е жал. Дали ще го намери жив! Каквото Бог е решил, промълвя тя.

*

ЕПИЗОД 32. ЕКСТ. (ДЕН)*Бойното поле край Сливница*

Долчинката, в която се озовават спътниците, се оказва лобно място поне на две дузини войници, паднали в ръкопашна схватка. И четиримата търсят ранени, но нищо не може да помогне на тези мъртъвци, дори и пенкилерът на господин Гани Сомов. Работа за отец Данаил, но него го няма вече с тях. Жената тихо плаче, приседнала встрани. Хем е щастлива, че и тук го няма нейният мъж, хем е потресена от толкова много смърт. Това е то войната, за която непрекъснато питаше всички срещнати. Андро деловито смъква от убитите кожени колани и портупей.

Андро

**МЪРТВИ СА, НЕ ИМ ТРЯБВАТ ПОВЕЧЕ, А КОЖАТА ЦЕНА НЯМА,
МОЙТО МОМЧЕ. И ПУШКИТЕ ИМ ПРИБЕРИ В КАРУЧКАТА. И ТЕ
ПАРИ СТРУВАТ.**

Момчето мъкне тежките пушки с щикове, които са по-дълги от самия него и грижливо ги реди в каручката. Сакатият младеж отначало гледа с погнуса към мародерството на своите събратя, но после се досеща за нещо и проверява планшета на един убит вражески офицер. Вътре – топографска карта, моливи, една снимка на щастливо семейство край река Дунав. Връща всичко обратно в планшета, но взема револвера. После облича български шинел. Чувства се български войник най-сетне. Между документите, които Андро намира, блести една празна табакера. Очите на Андро блестят от намереното богатство, но когато я проверява със зъбите си, просто я хвърля.

Андро

ТЕНЕКЕ! НИЩО НЕ СТРУВА! ЯЗЪК!

Младата жена вижда това, отива до хвърлената табакера, взима я и извинително обяснява. После прибира табакерата в бохчата. Андро и Андрешко я наблюдават с изненада. Бай Андро клати с глава и цъка с

език. Мърмори нещо, но не се разбира, дали съжالياва за табакерата - Стока все пак.

Младата жена

ЗА СТАЙКО , АРМАГАН ЩЕ Я ВЗЕМА. ЧЕ ТЕ КРУШИТЕ СЪВСЕМ СВЪРШИХА.

*

ЕПИЗОД 33. ЕКСТ. (ДЕН)

Бойното поле край Сливница

Работата вече е свършена, но никой не изпитва радост от нея. Мъртви хора по бойното поле. Нито могат да ги погребат, нито да ги опеят. Всичко това е ясно и без думи, но се вижда в очите им. Поне се прекръстват. Андро се качва на натоварената каручка и подкарва магарето напред. Това е то войната! Жената срамежливо се забавя и се отправя към един храст.

*

ЕПИЗОД 34. ЕКСТ. (ДЕН)

Бойното поле край Сливница

Оказва се, обаче, че спътниците не са единствените, които са имали намерение да се възползват от богатствата на загиналите. Трима брадясали мъже, вероятно дезертъори, но по облеклото им не може да се разбере от чия войска, като виждат как се белват бедрата на жената, не издържат и се нахвърлят върху нея. Повалят я по гръб и се опитват да ѝ смъкнат дрехите. Жената пищи за помощ. Пръв дотичва сакатият младеж и стреля с револвера срещу нападателите, но оръжието му засича още след първия изстрел. Мъжете оставят на земята своята жертва и се нахвърлят върху сакатия младеж със своите ханджари. Те са брадясали, окаляни, наистина страшни за гледане. Размахват ханджарите и лесно посичат младежа, който твърде неумело се брани с едната си ръка. Така завършва живота си този човек, който дори не

каза истинското си име, но все пак успя да се сражава за България. Това са последните му думи, произнесени шепнешком.

Сакатият младеж

ТЕРЗИЯ БЯХ АЗ, ТЕРЗИЯ В СЛИВЕН. ОТ ЧОЛАК ВОЕВОДА НЕ
СТАВА.

Младата жена тихо се обажда.

Младата жена

ВСЕКИ С КЪСМЕТА СИ, МОМЧЕ! СПИ СЕГА!

Сакатият младеж

БУЛКА, ИСКАХ ДА ОТКРИЯ ИМА ЛИ ДРУГ БАИР ОТТАТЪК
СМЪРТТА?
ТУЙ МИ Е ДЕРТЪТ!

Младата жена клати съжалително с глава и притваря очите на мъртвия. Неочаквано проехтява пушечен изстрел. Първият от насилниците пада. Останалите двама се оглеждат, за да установят откъде се стреля. Андро е взел една от берданите и хладнокръвно се цели във втория. Той е ранен и закуцуква след побягналия свой другар. Безмилостният трети изстрел го поваля на замръзналата земя. На отсрещния хълм е спрял файтона на господин Уайт. Пенко седи на капрата. Дипломатът е извадил далекоглед и чрез него става свидетел на случилото се. Дълго гледа през тръбата, въпреки, че вече няма какво да се гледа.

Уайт (на себе си с болка)

ВИНАГИ ОТ ДАЛЕЧ. ВИНАГИ ЧУЖДЕНЕЦ. СЪДБА!

Пенко не чува думите на Уайт, но разбира, че той говори нещо.

Пенко

НЕ РАЗБРАХ, ВАША СВЕТЛОСТ! КАЗАХТЕ ЛИ НЕЩО?

Уайт

ЧУДЯ СЕ КАКВО ЛИ ПРОШЕПНА ТОЗИ МЛАДЕЖ!

Пенко

КАКЪВ МЛАДЕЖ, ВАША СВЕТОСТ?

Уайт

ПЕНКО, ПОДАЙ МИ КАРАБИНАТА!

Пенко

НО ЗАЩО, ВАША СВЕТОСТ?

Уайт

ЩОМ И ИНВАЛИДИ СЕ БИЯТ, ТЕ ЩЕ ПОБЕДЯТ!

Уайт насочва карабината към небето и стреля.

Уайт

САЛЮТ, ВАШЕ ВЕЛИЧЕСТВО!

ЕПИЗОД 35. ЕКСТ. (ДЕН)

Бойното поле край Сливница

Да, сакатото момче премина в друг полк, както пише великият поет Иван Вазов, но останалите спътници са живи. Жената, нейният спасител Андро и момчето с усилие копаят гроб, като дълбаят замръзналата земя с байонети. Полагат в плиткия гроб мъртвия си спътник. Вместо кръст Андро забива една берданка до гроба и промушва байонет през спъска. Кръстът е готов. Андро се чеше по главата.

Андро

БОГ ДА ГО ПРОСТИ, МОМЧЕТО. УЧЕНО БЕШЕ! АМА КАКВО
ИМЕ ДА ПИШЕМ НА КРЪСТА? Я, АНДРЕШКО, НАПИШИ
“БЪЛГАРСКИ ВОЙНИК” КАТО НЕ МУ НАУЧИХМЕ ИМЕТО, ТАКА
ЩЕ Е...

Андрешко с усилие пише с острието на щика по приклада на берданката думите. Жената си припомня нещо и казва.

Младата жена

БАЙ АНДРО, АМИ ТОЙ ВСЕ ЗА НЯКАКЪВ РАКОВСКИ
ПРИКАЗВАШЕ. МОЖЕ ТОВА ДА МУ Е БИЛО ИМЕТО.

Андро

ХУБАВО СЕ СЕТИ, БУЛКА! АНДРЕШКО, ДОБАВИ И РАКОВСКИ
ТОГАВА!

И така остава изписаното с острието на щик върху приклада на случайния кръст. “Български войник Раковски”.

Каручката и тримата след нея се отдалечават по пътя. Пада лек снежец и е много студено.

А ние чрез думите на друг велик поет ще добавим: ”...Рой от белокрили да те приспи във вечния покой...”

ЕПИЗОД 36. ЕКСТ. (ДЕН)

В тила на българската войска

Срещу сръбския пленник и българския войник, които са следвани от стадото обозни волове, се задава някаква войнска част. Дали от кръвта, която се стича по лицето му, дали от умора, но сръбският войник мисли, че това е сръбска част и започва да вика към тях.

Сръбски пленник

БРАКЯ! БРАКЯ ! НАСАМ

Войник

ЩЕ ТИ ДАМ АЗ ЕДНИ БРАКЯ! ТОВА СА БЪЛГАРСКИ СОЛДАТИ!

Българският войник и сръбският пленник изглеждат ужасно. От влагата и студа дрехите им са плесенявали, а по краката на българина пълзят черните петна на гангрена. Войниците, които ги откриват, започват да викат: Вершела! Вершела да дойде! Така войниците наричат медицинското лице.

Фелдшерът наистина се появява със санитарите. Едва тогава войникът си позволява да приклепне, като се подпира на пушката си. Санитарите го поставят на носилката, но преди да затуби съзнание, българинът заповядва.

Войник

СЪРБИНА! И МОЯ СЪРБИН ВЗЕМЕТЕ! АЗ ОТ НЕГО НЕ СЕ ДЕЛЯ
ВЕЧЕ! ПРИ КАПИТАНИНА ЩЕ ГО ВОДЯ.

После припада. Войниците най-сетне са схванали какво иска раненият войник и поставят сърбина на друга носилка. Тръгват към лазарета, следвани от стадото с волове. Тези мирни и кротки животни участват във войната, но със сигурност не знаят това.

*

ЕПИЗОД 37. ЕКСТ.. (ДЕН)

Щабът на българската войска край Сливница

До малката къща, в която непрекъснато влизат и излизат офицери, на един егрек на дърво е закачена голяма бойна карта, изрисувана с червени и сини стрелки. Красавецът капитан Рачо Петров като началник щаб на войската обяснява с една дървена показалка хода на бойните действия. Очевидно, че господата Шпийлберг, Копачински и Врана, които е успял да се обръсне, не са смогнали да се доберат до сърбите. Преводачът им тихо предава думите на капитан Рачо Петров. Естествено е, че до тях са и български газетари. И те искат да опишат във вестниците си неочакваната победа на българите. На днешен

журналистически език това действие се нарича брифинг. Капитанът наистина е много напет..

Капитан Рачо Петров

ДОКЛАДВАМ ЗА РАЗПОЛОЖЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИ И СРЪБСКИТЕ ЧАСТИ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА БОЕВЕТЕ ПРИ СЛИВНИЦА. СРЪБСКИТЕ ЧАСТИ БЯХА РАЗПОЛОЖЕНИ КАКТО СЛЕДВА: КОННАТА БРИГАДА ПРИ СЕЛО ГОЛЕМО МАЛОВО; ДУНАВСКАТА ДИВИЗИЯ ОСНОВНО ПРИ ВРЪХ ТРИ УШИ, ОСТАНАЛИТЕ ЧАСТИ НАБИВАК ЗАД ВЪРХА; ШУМАДИЙСКАТА ДИВИЗИЯ МЕЖДУ БААЛИН И ДРАГОТИНЦИ.

БЪЛГАРСКИТЕ ЧАСТИ – ДЕСНИЯТ НИ ФЛАНГ СЕ ОПИРАШЕ ВЪВ ВРЪХ ЛЕЩА, ЛЕВИЯТ СПИРАШЕ ВЪВ ВИСКЯР ПЛАНИНА, ЦЕНТЪРЪТ НИ БЕ РАЗПОЛОЖЕН ПРИ ВИСОЧИНАТА ГРАДИЩЕ.

ТОВА БЕ ДИСПОЗИЦИЯТА НА ВОЙСКИТЕ НА 5 НОЕМВРИ ЗАРАНТА.

ЩЕ ДОБАВЯ И ОБСТОЯТЕЛСТВОТО, ЧЕ ВОЙСКИТЕ НА ПОЛКОВНИК НИКОЛАЕВ ОТ РУМЕЛИЯТА ОЩЕ НЕ БЯХА ПРИСТИГНАЛИ ИЗЦЯЛО.

Хубаво и ясно говори капитан Петров, но като че ли не диспозицията вълнува журналистите. Друго искат да знаят те и питат. Добрата новина никога не е новина, това вече са научили и българските последователи на Ханс Ройтер, германецът, основал голямата английска новинарска агенция.

Журналист 1

РАЧО, НЕ МУ РАЗБИРАМЕ МНОГО МНОГО НА ТОВА, КОЕТО ПРИКАЗВАШ, АМА КАЖИ ВЯРНО ЛИ Е ТОВА, КОЕТО СЕ ГОВОРИ В СОФИЯ, ЧЕ МИНИСТЪР-ПРЕЗИДЕНТЪТ КАРАВЕЛОВ ЩЯЛ ДА БЯГА С МИНИСТЕРСКИЯ ФАЙТОН С ГОСПОЖАТА СИ В ПЛЕВЕН ОЩЕ ПРЕДИ ДА СЕ ЗАХВАНЕ БИТКАТА?

Журналист 2

ОСТАВИ ГО ТИ КАРАВЕЛОВА. ГОСПОЖАТА МУ Е ТРУДНА. ТОЙ КНЯЗЪТ ЩЯЛ ДА БЯГА, ТИ ЗА КАРАВЕЛОВА ПИТАШ. ВАПОРЪТ “ГОЛУБЧИК” БИЛ ГОТОВ В ЛОМ ЗА НЕГО? ВЯРНО ЛИ Е ТОВА?

Капитан Рачо Петров

РУСКИ И СРЪБСКИ ПОДЛОГИ СТЕ ВИЕ, НЕ СТЕ БЪЛГАРСКИ
 ГАЗЕТАРИ! ЗАХАРИЯ ДОБРЕ ВИ РЕЧЕ, ЧЕ СТЕ РУБЛАДЖИИ!
 ТОВА БАЙ ДРАГАН ЛИ ВИ ЗАРЪЧА ДА ПИТАТЕ?

Това вече не е разговор за хода на бойните действия, а разпространяване на клюки. Във всеки случай журналистите се обиждат и стават още по-нападателни.

Журналист 1

РАЧО, НЕДЕЙ ТАКА ДА ГОВОРИШ, ЗАЩОТО РОТМИСТЪР
 ДИМИТРИЕВ МИ КАЗА, ЧЕ БАЯ СИ СЕ ОБЛАЖИЛ ОТ СУКНОТО
 ЗА УНИФОРМИ И ОТ ПУШКИТЕ.

Капитан Рачо Петров

ВИЖ КАКВО ЩЕ ТИ РЕКА, БАЙ СЪРМЕНОВ. РОТМИСТЪРЪТ,
 РАДКОТО, ДЕ, ДА БЕ ИЗПЪЛНЯВАЛ ПРИКАЗИТЕ НА МАЙОРА
 ГУДЖЕВА, ПО-МАЛКО ЩЯХА ДА СА УБИТИТЕ МУ СОЛДАТИ.

Журналист 2

АКО СЕГА НЕ СЕ Е ОБЛАЖИЛ, ДРУГ ПЪТ ЩЕ ГО НАПРАВИ.

Чуждестранните газетари са потресени от разговора, който тече между българите. Не вярват на ушите си на онова, което чуват от своя преводач. Искат повече да научат за случилото се, защото им предстои депеша да пращат във вестниците си. Пръв се намесва Франсоа Копачински.

Франсоа Копачински

ГОСПОДИН КАПИТАН, С ТАЗИ ПОБЕДА УЧУДИХТЕ СВЕТА.
 ЗАЛАГАНИЯТА БЯХА СЕДЕМ СРЕЩУ ЕДНО В ПОЛЗА НА
 СЪРБИТЕ. КАК КАПИТАНИТЕ ПОБЕДИХА ПОЛКОВНИЦИТЕ?

Капитан Рачо Петров

ПОБЕДАТА СЕ ДЪЛЖИ НА ЧРЕЗМЕРНИТЕ УСИЛИЯ НА
БЪЛГАРСКИТЕ СОЛДАТИ. БЪЛГАРИТЕ ОТВСЯКЪДЕ ТИЧАХА
КЪМ БОЙНОТО ПОЛЕ, А НА БОЙНОТО ПОЛЕ – КЪМ НАЙ-
ЗАСТРАШЕНИЯ ПУНКТ.

Щефан Шпийлберг

ГОСПОДИН КАПИТАН, А ОТ ТУК НАСЕТНЕ? КЪМ ПИРОТ И
ПОСЛЕ В БЕЛГРАД?

Капитан Рачо Петров

НЕ Е МОЯ РАБОТА, ГОСПОДИНЕ! АЗ СЪМ НАЧАЛНИК НА
ЩАБА. ПОДГОТВЯМ ПРИКАЗИТЕ ДО ЧАСТИТЕ. НАКЪДЕТО
ЗАПОВЯДА КНЯЗЪТ, НАТАМ И ЩЕ ТРЪГНЕМ.

Щефан Шпийлберг

СТАНА ИЗВЕСТНО, ЧЕ ИМПЕРАТОР ФРАНЦ ЙОСИФ Е ПРАТИЛ
ВЕЧЕ СВОЙ ПРАТЕНИК ПРИ КНЯЗ МИЛАН. ЩЕ ПОСМЕЕ ЛИ
БЪЛГАРСКАТА ВОЙСКА ДА СЕ БИЕ СРЕЩУ ЖЕЛЕЗНИТЕ
БРИГАДИ НА ИМПЕРАТОРА?

Капитан Рачо Петров

СЪРБИТЕ СЕ ИЗПЛЮХА ВЪРХУ СВЯТОТО ДЕЛО НА
ПЛОВДИВСКОТО ПРОНУНЦИАМЕНТО. АКО КНЯЗЪТ ОТДАДЕ
ПРИКАЗ, НАШ ДЪЛГ Е ДА ГО ИЗПЪЛНЯВАМЕ.

Господин Франтишек Врана не участва в разговора, защото наблюдава върволицата от ранени войници, която минава покрай оградата на егрека. Забелязва и жената, която се лута между ранените и убитите в платницата и търси своя Стайко. Не го открива. Господин Врана поклаща с глава и промърморва на себе си: “Значи мъжа си е търсила българската Мариана” После записва нещо в своя кожен блокнот и задава въпрос.

Франтишек Врана

ГОСПОДИН КАПИТАН, ИМАТЕ ЛИ ВЕЧЕ ПРЕДСТАВА ЗА
ЗАГУБИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ВОЙСКИ?

Капитан Рачо Петров

В МОМЕНТА СЕ ПРАВИ РЕКАПИТУЛАЦИЯТА НА ЗАГУБИТЕ,
ГОСПОДИНЕ. ДО ДОВЕЧЕРА ЩЕ СЪМ В СЪСТОЯНИЕ ДА ВИ
ОТГОВОЛЯ НА ВЪПРОСА. СЕГА ВСЕ ОЩЕ НЕ ЗНАМ. А, БАЙ
СЪРМЕНОВ ЩЕ ТИ КАЖА, ЧЕ В ПЛЕВЕН БЯХМЕ УСТРОИЛИ
РУБЕЖ, АКО СЪРБИТЕ ВЛЯЗОХА В СОФИЯ. АМА, НЕ БЕ
ТЯХНАТА. ТИ ЩЕ НАПИШЕШ ПЛЕВНА, НАЛИ, БАЙ СЪРМЕНОВ?

Капитан Рачо Петров прави знак, адютантът сгъва картата и като се
пошляпва, доволен по ботушите си, началникът на щаба влиза
приведен в малката къща на кошарата. Журналистите остават навън.
Франтишек Врана зърва в множеството и господин Уайт, който
изглежда много разстроен.

Франтишек Врана

ЕТО, ОТНОВО СЕ СРЕЦНАХМЕ!

Уайт

ГОСПОДИНЕ, ИМАТЕ ЛИ ПРЕДСТАВА КЪДЕ Е КНЯЗЪТ?

Франтишек Врана

ГОСПОДИН УАЙТ. ПО ЧАСТНА РАБОТА, А? ДОКОЛКОТО ЗНАМ,
ВЕЧЕ Е НА ПЪТ ЗА СОФИЯ. ПОБЕДИТЕЛ!

Уайт

НЕ Е РЕДНО, НО ЩЕ ВИ КАЖА. ТРЯБВАШЕ ДА ПРЕДАМ ЕДНО
ПОСЛАНИЕ. ВЕЧЕ НЯМА ЗНАЧЕНИЕ.

Франтишек Врана

ДО КОГО, ГОСПОДИНЕ? ВСЪЩНОСТ ПО-ВАЖНОТО Е ОТ КОГО?

Господин Уайт се усмихва добронамерено и не отговаря. Покрай тях минава, съпровождан от адютанта, напетият началник на щаба на войската капитан Рачо Петров.

*

ЕПИЗОД 38. ЕКСТ. (ДЕН)

В разположение на българските части

Андро оставя Андрешко да пази каручката с магаренцето. Пушките са увити в чергата, но за всеки случай Андро хвърля отгоре и магарешки тръни. Така е по-сигурно, че знае ли човек. Война е, въртят се всякакви хора.

Андро

СЛУШАЙ, СИНЕ! АЗ ОТИВАМ ДА ТЪРСЯ ВОЛА, ЧЕ В НЕГО НИ Е ВСИЧКОТО ИМАНЕ. ТИ ПАЗИ КАРУЧКАТА, ЧЕ ЗНАЕШ ЛИ ГИ КАКВИ СА ХОРАТА. ВОЙНА Е!

Андрешко вдига рамене, а Андро хуква към обоза. Момчето кляка край каручката и се заиграва с ножчето си. Прави един голям кръг, разделя го на сегменти и написва в тях – Турция, България, Сърбия, Гърция, Румъния. Сегментът България е най-голям, разбира се. Започва да забива ножчето си в сегментите извън България. Понякога ножчето отскача от замръзналата земя. Там, където попада ножчето, тегли черта. Сегментът България става все по-голям и голям. Минават войници, заяпват се и се смеят, щом Андрешко отсече някое парче от съседните държави. Един войник пита:

Войник 1

ДАЙ НА МЕН ДА ОПИТАМ !

Андрешко

НЕ МОЖЕ !

Войник 1

ЗАЩО ДА НЕ МОЖЕ? ДА НЕ СЪМ САКАТ?

Андрешко

САМО НА ПАРИ! ИНАЧЕ НЕ СТАВА!

Войник 2

ЧЕ ТИ ПАРИ ИМАШ ЛИ?

Андрешко

ИМАМ!

Изважда от антерията си сребърната монета, която намери в щъркеловото гнездо на комина и я показва на войниците.

Войник 1

ДАВАЙ ТОГАВА!

Андрешко

ТИ ПЪРВО ПОКАЖИ ТВОИТЕ ПАРИ И ТОГАВА!

Войникът изважда от джоба на клина си пари, показва ги на Андрешко и играта започва. В следствие на играта България ту става по-голяма, ту се смалява съвсем. Кръгът от войници се увеличава. Появява се дори вершелът и той гледа. Престилката му е изцяло изцапана в кръв. Пита.

Фелдшер

КАКВО СТАВА?

Войник 2

ЗА БЪЛГАРИЯТА СЕ БИЯТ, ГОСПОДИН ФЕРДШЕЛ! ЗА КАКВО
ДРУГО?

*

ЕПИЗОД 39. Инт. (ДЕН)

В полевия лазарет

В лазарета се е настанила тревожна блъсканица. Кръв. Ранените стенат. Всъщност лазаретът представлява две редици от палатки с пясъчна алея помежду им. Жената наднича в първата палатка, погледът ѝ търси нейния мъж, но така и не го открива. Между санитарите, фелдшерите, лекарите и найтингелките тя зърва господин Гани Сомов, просто не е за вярване, който раздава шишенцата с пенкилер на ранените. Познатото му лице ѝ вдъхва някаква увереност и тя вика.

Младата жена

ГОСПОДИН ГАНИ, ГОСПОДИН ГАНИ!

После тихо казва...

Младата жена

САКАТИЯТ ГО УБИХА ЕДНИ ХАЙДУЦИ, ГОСПОДИН ГАНИ.

В гласа ѝ се усеща зова за помощ, но господин Гани Сомов не я чува, защото го следва господин Франсоа Копачински, носейки огромен фотоапарат и в мига, в който той подава шишенцето с пенкилер на някой ранен, следва експлозията на магnezия. Господин Гани гледа към обектива усмихнат и доволен. Така до следващия ранен войник. Следват ги останалите журналисти и двама намръщени лекари с мръснобели престилки. С тях е и отец Данаил, който от време на време се спира пред някое походно легло, за да даде последно причастие и да затвори очите на някой умиращ войник.

*

ЕПИЗОД 40. ЕКСТ/ИНТ. (ДЕН)

В полевия лазарет

Жената се лута из палатките. В дъното на последната палатка от редицата най-сетне открива своя мъж. Това се оказва войникът от блатото. До него на съседното легло лежи неговият пленник. Жената коленичи пред леглото, гали брадясалото лице и плаче щастливо.

Младата жена

СТАЙКО, СТАЙКО! ЖИВ СИ! ЖИВ!

Войникът изглежда много зле, но все пак намира сили да я сгълчи. Не е свикнал на подобни нежности пред други хора.

Войник

СТИГА, МА! СТИГА СИ РЕВАЛА! ДА НЕ СЪМ САМО АЗ ТУКА
РАНЕН! СТИГА! ЗАЩО СИ ДОШЛА? НА КОГО ОСТАВИ ДЕТЕТО?

Жената вдига виновно ръце нагоре и започва сама да се гълчи.

Младата жена

ОХ, БОЖКЕ! АМИ АЗ АРМАГАНИ ТИ НОСЯ! ЗАЛИСАХ СЕ АЗ.

Жената вади от кърпата крушите. Останали са само две. Дава му една круша и табакерата. Войникът я взема в ръцете си и я разглежда.

Войник

Я, ГЛЕДАЙ, ГЛЕДАЙ! КЪДЕ Я НАМЕРИ? ТО МИХАЛ ОТ НАШАТА
РОТА ИМАШЕ СЪЩАТА. ЦИГАРКА ВЪТРЕ ДА ИМАШЕ ЕДНА,
АМА НЯМА...

После започва да трие крушата в одеалото. Жената му подава и другата. Войникът среща жадния поглед на ранения сърбин от съседното легло и заповядва на жена си строго.

Войник

ДАЙ Я НА МОЯ СЪРБИН, ЧЕ ВЕЧЕ КАКВОТО ЗА МЕН, ТАКОВА И
ЗА НЕГО!

Младата жена

СТАЙКО, АМА АЗ ЧАК ОТ СЕЛО...

Войникът вдига заплашително ръка, доколкото силите му позволяват и жената покорно подава петровката на ранения сърбин. Работата е свършена. Войникът притваря очи и крушата се изтърколва по бодливото одеало. Някаква ръка внимателно докосва жената по рамото. Обръща се и вижда една найтингелка в черна престилка, бяло боне и бяла блуза - униформата на корпуса. Найтингелката ѝ помага да се надигне от пода.

Найтингелка

ДОКТОР ЗОЛотовИЧ ИСКА ДА ТИ КАЖЕ НЕЩО.

Доктор Золотович

ГОСПОЖО, ВАШИЯТ СЪПРУГ Е ГЕРОЙ БЪЛГАРСКИ. КОГАТО ГО
ДОНЕСОХА, КРАКЪТ МУ БЕ ГРЕНЯСАЛ ИЗЦЯЛО. ПОДНЕСОХ
МУ ХЛОРОФОРМ, ЗА ДА ГО УПОЯ, НО ТОЙ МИ РЕЧЕ. ДОКТОРЕ,
ДА НЕ СЪМ ЖЕНА. ДАЙ МИ ЕДНА ЧАША РАКИЯ И ПОСЛЕ
РЕЖИ, ЩОМ ТРЯБВА.

Найтингелката я подкрепя, но като че ли жената не разбира смисъла на думите или не иска да ги разбере. Поглежда към леглото на мъжа си и започва страшно да вие като на умряло. Притиска с двете си ръце слабините и още по-страшно вие.

Младата жена

НА КОГО НИ ОСТАВЯШ... НА КОГО... ДВАМА СМЕ! ДВАМА.

Раненият сърбин хапе устни. Не издържа. Притиска ръцете си в главата. Свива се под одеалото. Под пенснето на каления доктор се появява сълза. Воят на жената е толкова силен и страшен, че наоколо движението спира, въпреки страданията на ранени и умиращи. Найтингелката се навежда и притиска и без друго затворените очи на мъртвеца. Това е всичко. Докторът чувства нужда да каже нещо, щом воят на жената утихва и го прави с една неразбираема дума. Казва го на себе си.

Доктор Золотович

ФЕНОМЕН!

Истината е, че всички палатки са пълни с феномени, без самите те да знаят това.

Воят на жената спира, но е привлякъл в палатката господин Франсоа Капачински и неговит колега господин Врана. Жената продължава да стои неподвижно между двете редици от походни легла. Не усеща нищо, освен болката си. Господин Врана пита с поглед доктор Золотович и той отговаря.

Доктор Золотович

ПРЕДИ МАЛКО ЗАГУБИ МЪЖА СИ, А СЕ ОКАЗА, ЧЕ Е
БРЕМЕННА.

Господин Копачински веднага поставя апарата за снимане и снима, но дори избухването на магнезия не е в състояние да я извади от унеса. Жената с всички сили стиска тенекиената табакера, докато ръката ѝ се окървави. А господин Врана пише ли пише в своя блокнот своите бележки. Всъщност това е дневник. Жената поглежда към ръката си и хвърля табакерата на земята. Оглежда се и открива вторачените в нея погледи на мъжете. Едва сега разбира, че няма какво повече да прави тук. Излиза от палатката. Отец Данаил, застанал пред платнището, което служи за врата, и се опитва да я спре.

Отец Данаил

БУЛКА, ВЪРНИ СЕ! НЯМА НИКАКВА ПОПАДИЯ. ВДОВЕЦ СЪМ
КАТО ТЕБЕ. ОТ ВОЙНАТА БЯГАХ АЗ. ОТ СТРАХ БЯГАХ. ЗА
ЖЕНА ЩЕ ТЕ ВЗЕМА!

Не чува нищо жената и върви между войниците. Напълно сама в този свят.

*

ЕПИЗОД 41. ЕКСТ. (ДЕН)

В разположението на българската войска край Сливница.

Госпожа Анастасия Головина се движи безцелно между палатките на полевия лазарет. Изневиделица, се появява и господин Уайт. Двамата се гледат дълго и не продумват нито дума. Жената се оказва порешителна и заговаря първа.

Анастасия Головина

Е, ГОСПОДИН ВИЦЕКОНСУЛ, УСПЯХТЕ ЛИ ДА ПРЕДАДЕТЕ
СЪОБЩЕНИЕТО НА КНЯЗА?

Вицеконсултът си дава сметка, че е напълно безсмислено да се преструва и със съжаление отговаря.

Уайт

НЕ УСПЯХ ДА СЕ ДОБЕРА ДО НЕГО, НО СЛЕД БЛЯСКАВАТА
ПОБЕДА ТОЙ НЯМА НУЖДА ОТ НИКАКВИ ПОСЛАНИЯ.

Анастасия Головина

ГРЕШИТЕ, ГОСПОДИН УАЙТ. ЗА НЕГО ТРУДНОСТИТЕ ТЕПЪРВА
ПРЕДСТОЯТ. УВЕРЕНА СЪМ В ТОВА.

Уайт

А ВИЕ ПОНЕ СВЪРШИХТЕ ЛИ ВАШАТА ЗАДАЧА? УСПЯХТЕ ЛИ
ДА СЕ ВИДИТЕ С КНЯЗА?

Анастасия Головина

ЗА СЪЖАЛЕНИЕ НЕ! НАДЯВАМ СЕ, ЧЕ ТОЙ ЩЕ ПОЛУЧИ
ПОСЛАНИЕТО ЧРЕЗ ДРУГИ ЛИЦА.

Уайт

В КАКВО СЕ СЪСТОИ СМИСЪЛА НА ПОСЛАНИЕТО?
Анастасия Головина се размива чистосърдечно.

Анастасия Головина

АЗ ИМАМ ПРОФЕСИЯ И СЛЕД ВОЙНАТА ОТНОВО ЩЕ СЕ
ЗАЕМА С НЕЯ. А ВИЕ СТЕ ОБРЕЧЕН ДА СКИТАТЕ ПО ЧУЖДИ
ГРАДОВЕ И ДА ПРАЩАТЕ ШИФРОВАНИ ТЕЛЕГРАМИ ДО
ПОСЛАНИКА.

Уайт

АНАСТАСИЯ, ПРЕДЛАГАМ ВИ ЗА ОБРАТНИЯ ПЪТ МОЯТА
КАРЕТА. ТАКА ЩЕ МИНЕ ПО-БЪРЗО ВРЕМЕТО. ПЪК И НЕ
ВИЖДАМЕ КРИЛА ПО ВАС.

Анастасия Головина

ЗНАЕТЕ ЛИ, ГОСПОДИН УАЙТ, И ДВАМАТА ЗАГУБИХМЕ, НО
ПЪК БЪЛГАРИТЕ СПЕЧЕЛИХА ВОЙНАТА. ПРИЕМАМ
ЛЮБЕЗНОТО ВИ ПРЕДЛОЖЕНИЕ

*

ЕПИЗОД 42 . ЕКСТ. (ДЕН)

В разположението на българската войска

След като е обрал войниците, които си тръгват доста омърлушени, Андрешко изтрива с цървула си кръга и започва да брои спечелените пари. Много е доволен. Пита един преминаващ покрай каручката войник.

Андрешко

ЧИЧО?

Войник 3

А, С ТЕБЕ НЕ ИГРАЯ! НЯМАМ ПАРИ ЗА ГУБЕНЕ!

Андрешко се смее доволен от отговора на войника.

Андрешко

НЕ БЕ! ДА ТЕ ПИТАМ НАКЪДЕ Е ОБОЗЪТ?

Войникът посочва с ръка посоката, в която се намира обозът. Андрешко подкарва каручката. Отива да се похвали на Андро, че не е стоял съвсем без работа. Чувства се различно с гологаните и рупчетата в джоба си. Изкарал ги е честно, не е крал, нито лъгал. Просто си е свършил работата.

ЕПИЗОД 43. ЕКСТ. (ДЕН)

Обозът на българската войска

Андро се шура между талигите и воловете на обоза. Най-после намира своя вол. Познавава го по рогата и отдалеч радостно се провиква. Едвам се сдържа да не се затича към животното.

Андро

ЕХ, СИВЧО, СИВЧО! ЩО ПЪТ БИХМЕ ДА ТЕ НАМЕРЯ. ТУК СИ БИЛ, ЗНАЧИ!

Андро тупа доволен вола по задницата, оглежда го, радва му се. Животното, обаче, измъчено от гърмежите, непознатите хора, подивял сред чуждите волове, като че ли не изпитва същите радостни чувства и се дърпа от стопанина си. Андро го улавя за рогата, за да го успокои, но волът се разлютява и го пробожда в диафрагмата. Мъжът се опитва да извади от себе си счупения рог, от който се изсипват десетина, че и повече жълтици. Лежи на земята Андро, целият в кръв. Появява се Андрешко, но вместо да помогне на своя осиновител, щом вижда пръснатите жълтици по земята, започва да ги събира и дори не чува предсмъртния шепот на Андро.

Андро

В РОГА ГИ КРИЕХ, СИНЕ! ОТ КОНСУЛАТИНА СА. ДА СЕ
ИЗУЧИШ... ГОЛЯМ ЧОВЕК ДА СТАНЕШ...

Не чува и не вижда нищо Андрешко. Когато се изправя, той вече е окалян, но богат и щастлив. Всичко е свършено. Момчето не е в състояние да помогне на мъртвия. Оглежда се. Сам е сред воловете. Никой не е видял нищо. Навежда се за последно. Затваря очите на покойния Андро. Взима и отрязания рог за късмет. После избърсва сълзите от лицето си с опакото на ръкава си. Излиза от обоза и хваща повода на магаренцето.

Воловете мирно ровят с муцуни студената пръст и търсят някаква изостанала от лятото трева. Мирно лежи и мъртвецът между копитата им.

ЕПИЗОД 44. ЕКСНТ./ИНТ. (ДЕН)

Щабът на българската войска

В егрека около малката къща на кошарата се подготвят за пристигането на княза. Арката на победителя вече е скована и неколцина войници под бдителния поглед на един фелдфебел се опитват да я украсят с донесени отнякъде борови клонки. Не е Триумфалната арка, но все пак може да се мине под нея като победител. От време на време от къщата излиза капитан Рачо Петров и недоволено оглежда свършеното. Гледа и към джобния си часовник, който виси на ланец на панталоните му. По всичко личи, че не остава много време до пристигането на княза,

победителя при Сливница. Дворът на егрека не е добре пометен. Няма князът да ходи сред додронките на овцете. И се започва отново. Рота гвардейци се упражнява в маршируване за церемониалното преминаване пред княза. Ротмистърът е все недоволен и връща непрекъснато гвардейците. Най-лошо е с пеенето. “Шуми Марица...” звучи твърде нестройно. Двама подпоручици се чудят, защо още не е пристигнала военната капела. Над кошарата се развяват българският флаг, както и личният флаг на княз Александър Батенберг. Поставени са и две полеви гаубици за салют при пристигането на княза. Канонерите чистят ли чистят с големите шомполи дулата, които са намазани с мас, за да блестят. Но от студа тя се е втвърдила и по-скоро се белеят, отколкото да блестят. Все едно, трябва да изглеждат блестящи, щом се появи княз Александър Батенберг и неговата свита. Капитан Рачо Петров отново излиза от къщата, за да се осведоми за свършеното.

*

ЕПИЗОД 45. ИНТ. (ДЕН)

В полевия лазарет

Изглежда, че доктор Золотович е толкова уморен от кръвта и страданията на ранените, че кани с широк жест чуждестранните газетари в палатката си.

Доктор Золотович

РАЗПОРЕДИХ СЕ ВЕЧЕ! ОРДИНАРЕЦЪТ МИ Е ПРИГОТВИЛ
СКРОМНИ ЗАКУСКИ ЗА ГОСТИТЕ. ЗАПОВЯДАЙТЕ В
ПАЛАТКАТА МИ, МОЛЯ! ТАМ ПОНЕ Е ЧИСТО.

Съпровождан от красивата найтингелка, лекарят повежда гостите си към палатката. С тях е и господин Гани Сомов. Кожената му чанта е празна, но пък е направил впечатление на чужденците с щедростта си. Господин Копачински като истински французин от XIX век се опитва да завърже разговор с найтингелката.

Франсоа Копачински

НЯМАХ ПРЕДСТАВА, ЧЕ МЕДИЦИНСКИЯТ КОРПУС НА
МИЛАТА ГОСПОЖИЦА ФЛОРАНС НАЙТИНГЕЛ Е СТИГНАЛ ЧАК
ДО ТУК. НЕВЕРОЯТНОТО Е, ЧЕ ВСЕ ПАК Е АНГЛИЧАНКА.

Найтингелка

СЛАВЕИ СЕ СРЕЩАТ НАВСЯКЪДЕ ПО СВЕТА, ГОСПОДИНЕ.
ДОРИ НА БОЙНОТО ПОЛЕ.

Франсоа Копачински

СЛАВА НА БОГА, НО ТУК ВСЕ ПАК Е ТИЛ.

Влизат в палатката. На походната маса са поставени закуски и някакви питиета. До масата изпънат е застанал ординарецът. Подготвил е всичко. Повече няма нужда от него. Доктор Золотович го освобождава.

Доктор Золотович

БЛАГОДАРЯ! СВОБОДЕН СИ!

Ординарец

ЩЕ СЕ СТАРАЯ!

Господин Золотович разлива вино в чашите, гостите му взимат и докторът вдига тост като домакин.

Доктор Золотович

ГОСПОДА, ЗАДЪЛЖЕНИЯТА МИ НА ЛЕКАР НЕ МИ
ПОЗВОЛЯВАТ ДА ГОВОРЯ ЛЕКОМИСЛЕНО ИЛИ С ПУСТИ
ДУМИ. ВИНОТО В ЧАШИТЕ Е ЗА ОНЕЗИ МЪЖЕ, КОИТО
ВИДЯХТЕ ДНЕС. ВЕЧЕ ИМАХ ЧЕСТТА ДА КАЖА ДНЕС ПРЕД
ЕДНА КЛЕТА ЖЕНА, НО ЩЕ ГО ПОВТОРЯ И ЗА ВАС. ФЕНОМЕН!

Разговорът започва да тече след втората чаша. Господин Гани Сомов пийва и хапва доста енергично, но се опитва да изглежда като чужденците.

Щефан Шпийлберг

ГОСПОДИН ЗОЛОТОВИЧ, ДНЕС НЕ УСПЯХ ДА ПОЛУЧА
ОТГОВОР НА ВЪПРОСА ЗА ЗАГУБИТЕ СРЕД БЪЛГАРИТЕ. ВИЕ
НАЯСНО ЛИ СТЕ С ТОВА?

Доктор Золотович

ГОСПОДИНЕ, АЗ СЪМ ЛЕКАР, А НЕ БУХГАЛТЕР. АЗ ОПЕРИРАМ,
А НЕ БРОЯ РАНЕНИТЕ.

От погледа на красивата найтингелка доктор Золотович разбира, че думите му са прозвучали малко грубо на чужденците, а нейните – като любовно обяснение. Отпива от чашата с вино и се готви да каже някакви думи, но жената го изпреварва. Нотбукът на Щефан Шпийлберг се изпълва все повече с рисунки. Някъде се чува избухване на магнезия. В българската войска изглежда вече са се сдобили с новото откритие.

Найтингелка

НИКОЙ НЕ Е НАЯСНО С ТОЧНИЯ БРОЙ, ГОСПОДА, НО ДОКТОР
ЗОЛОТОВИЧ ОПЕРИРА ПО ЕДНА ДУЗИНА РАНЕНИ МЪЖЕ НА
ДЕН. ГОСПОДЕН ДОКТОРЕ, НАУЧИХ, ЧЕ Е ПРИСТИГНАЛ ЕДИН
СЪНАРОДНИК. ДА ГО ПОКАНЯ ЛИ?

Доктор Золотович

ОТ ЮЖНА АФРИКА?

Найтингелка

АЗ СЪМ АНГЛИЧАНКА, СЪР!

Лекарят кима с глава. Господин Гани Сомов непрекъснато се опитва да се намеси в разговора и все не успява. За сметка на това доста пийва и хапва.

Доктор Золотович

ЕДИН ВОЙНИК БЕ ТЪЙ РАНЕН, ЧЕ СРЕДНИЯТ ПРЪСТ НА
ЛЯВАТА МУ РЪКА ВИСЕШЕ. ДОЙДЕ САМ ПРИ МЕН И КАЗА.
ДОКТОРЕ, ОТРЕЖИ МИ ПРЪСТА. ЕДВАМ СЕ ДЪРЖИ. ДЪРПАХ
ГО, ДЪРПАХ ГО, НО НЕ СЕ КЪСА. СЕЛСКА ЖИЛА ЗДРАВА!
СРАМНО Е, КОГАТО ТИ ВИСИ ПРЪСТЪТ.

Гани Сомов

СЕЛСКА МУ РАБОТА!

За разлика от господин Гани Сомов чужденците не се отнасят толкова лекомислено към чутия разказ. Франтишек Врана спира да пише в своя блокнот и пита.

Франтишек Врана

КАКВО СЕ СЛУЧИ ПОСЛЕ, ГОСПОДИН ДОКТОРЕ?

В този момент найтингелката води господин Уайт. Господата Шпийлберг и Копачински са доста изненадани. Разбира се, това не се отнася до господин Врана, който вече е наясно. Господин Уайт поздравява всички.

Доктор Золотович

НЕ СЕ НАЛОЖИ ДА ОПЕРИРАМ, ЗАЩОТО, ДОКАТО СЕ ПРИГОТВЯ, ТОЙ ВЕЧЕ БЕШЕ ОТКЪСНАЛ ПРЪСТА СИ ОТ РЪКАТА. ФЕЛДШЕРЪТ САМО ГО ПРЕВЪРЗА И ТОЛКОЗ.

Франсоа Копачински

ОТ ГЕРОИЗЪМ! КОГАТО ЧОВЕК ЗАЩИТАВА РОДИНАТА СИ!

Щефан Шпийлберг

ОХ, ОСТАВЕТЕ ВИСОКОПАРНИТЕ ДУМИ. ВИЕ ПРОСТО СТЕ ПОЛЯК, ПРЕСЕЛИЛ СЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ.

Франсоа Копачински

**ДЕДИТЕ МИ, ГОСПОДИН ШПИЙЛБЕРГ, МОЛЯ, ЗАПОМНЕТЕ
ТОВА!**

Господин Гани Сомов се чувства все по-глупаво и глупаво сред тези хора. Става от мястото си и излиза навън. В далечината и през суграцицата забелязва файтона на княза и започва силно да вика ура.

Хвърля си дори шапката нагоре. Радостта му изглежда доста нелепо в лазарета. Появява се найтингелката с доста сърдито лице.

Найтингелка

МОЛЯ ВИ, ГОСПОДИН СОМОВ. ТУК ХОРАТА СТРАДАТ, А ВИЕ
КРЕЩИТЕ!

Найтингелката изглежда разочарована от безразличието към нея на господин Уайт

Гани Сомов

АМА КНЯЗЪТ МАЙ ДОЙДЕ! ЗАТОВА ВИКАМ!

Господин Уайт не взима участие в разговора. Мълчи и не разговаря с никого. Найтингелката не го чува, защото се е прибрала в палатката. Господин Гани Сомов прави откритие за живота и то звучи много тъжно. Единствен господин Уайт се интересува от думите на господин Гани Сомов.

Гани Сомов

ХЕМ БЕЗ ПАРИ РАЗДАДОХ ПЕНКИЛЕРА, ХЕМ НИКОЙ НЕ МЕ
ОБИЧА

Тръгва самотен през лазарета с празната си кожена чанта, следван от господин Уайт. Върви тъжен. Изведнъж очите му се озаряват от някаква мисъл и той забързва хода си. От палатката се чува гръм на магнезий. Вероятно отново правят снимка чужденстранните газетари. Може би наистина е дошъл краят на графичните кореспонденти.

Гани Сомов

НА КАКВО МИРИШЕШЕ ТАЗИ КОКОНА? НА КАКВО
МИРИШЕШЕ? НА ХУБАВО МИРИШЕШЕ! НА ЦВЕТЕ
МИРИШЕШЕ! И КНЯЗЪТ СИ ТРЪГНА И ПАРИ НЕ СПЕЧЕЛИХ.

Това си говори господин Гани Сомов, вървейки из лазарета. В това е неговото бъдеще.

Уайт**НАИСТИНА ЛИ?**

Гани Сомов не го чува.

*

ЕПИЗОД 46. ЕКСТ. (ДЕН).

Снежното шосе то към София

Княжеският файтон се движи по заснеженото шосе с ескорт от четирима напети флигеладютанти на коне. В купето мълчаливо седят един срещу друг Негово Царско Височество княз Александър Батенберг Първи Български и неговият личен секретар Александър Головин. Мълчанието е тягостно, сякаш князът не отива да се среща с героичните победители, а тъкмо обратното.

Александър Головин

ВАШЕ ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО, ДНЕС СЕ ПОЛУЧИ ДЕПЕША ОТ
ПЕТЪР ДИМИТРОВ, НАШИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ АГЕНТ В
ЦАРИГРАД. МИНИСТЪР-ПРЕЗИДЕНТЪТ КАРАВЕЛОВ МЕ
УВЕДОМИ...

Княз Александър Батенберг го поглежда тревожно и изпитателно. Не
знае какво може да очаква младият княз.

Александър Головин

ПРИ КРАЛ МИЛАН ВЕЧЕ СЕ Е ЯВИЛ ПРАТЕНИКЪТ НА
ИМПЕРАТОР ФРАНЦ ЙОСИФ ВТОРИ...

Александър Батенберг

О, ТОВА ЛИ БИЛО? ЗНАМ, ГОЛОВИН, ЗНАМ. НЕГОВО
ВЕЛИЧЕСТВО ИМПЕРАТОР АЛЕКСАНДЪР ТРЕТИ МИ СЪОБЩИ
НОВИНАТА... ВСЕ ПАК МОЙ БРАТОВЧЕД!

Александър Головин

ДА НЕ ПРЕМИНАВАМЕ С ВОЙСКИТЕ ЛИНИЯТА ЗАПАДНО ОТ
ГРАД ПИРОТ ЛИ, ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО?

Княз Александър Батенберг не отговаря на въпроса на своя секретар, гледа през прозорчето на файтона и пита, като сочи с пръст в далечината. Наистина трудно се вижда през сугращицата.

Александър Батенберг

ГОЛОВИН, КАКВО Е ТОВА?

Александър Головин поглежда навън и след малко отговаря, без изобщо да се замисли. В някакъв смисъл отговорът му обижда княза.

Александър Головин

ЖЕНА, ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО!

Александър Батенберг

ГОСПОДИН ГОЛОВИН, ВИЖДАМ, ЧЕ Е ЖЕНА! ВЕРОЯТНО
МАРКИТАНТКА? ДА ПЕЧЕЛИ ОТ ВОЙНАТА Е ДОШЛА ЧАК ДО
ТУК?

Александър Головин

ЕДВА ЛИ, ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО! СЛЕДВАЛА Е СЪДБАТА СИ.
БЪЛГАРКИТЕ ВИНАГИ СА ДО МЪЖЕТЕ СИ.

Княз Александър Батенберг тежко въздиша. Предстои му да вземе мъчително решение. Дълго гледа след жената и след като я изгубва от погледа си, казва на секретаря Головин, натъртвайки всяка отделна дума. Александър Головин изпитва безпокойство

Александър Батенберг

ТАКА ЛИ? И АЗ ЩЕ СЛЕДВАМ СЪДБАТА СИ ЕДИН ДЕН,
ГОЛОВИН. КЪДЕ Е ВПРОЧЕМ ГОСПОЖА ГОЛОВИНА? НЕ БЕШЕ
С ВАС НА ТРЪГВАНЕ ОТ СОФИЯ.

Александър Головин

ВЪВ ВАРНА, ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО!

Александър Батенберг

ЕТО НА, ВЪВ ВАРНА!? НАДЯВАМ СЕ, ЧЕ НЕ СТЕ Я ПРАТИЛ НА
РИБОЛОВ. В САНДРОВО ДУХАТ ТОЛКОВА СИЛНИ ВЕТРОВЕ.

Александър Головин

О, НЕ, ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО! ТРАНСЦЕНДЕНТИТЕ НА
БЪДЕЩЕТО ЛОВИ ТЯ КРАЙ МОРЕТО.

Александър Батенберг

ЗНАЕТЕ ЛИ, ГОСПОДИН ГОЛОВИН, ЧЕ СЪМ РОДЕН ВЪВ
ВЕРОНА? ГРАДЪТ НА ЛЮБОВТА. МАЙКА МИ ЮЛИЯ СЕ Е
ОСВОБОДИЛА ОТ БРЕМЕННОСТТА СИ В ЕДИН ХОТЕЛ. АЗ СЪМ
НАПОЛОВИНА СЛАВЯНИН.

Александър Головин

НЕ ЗНАЕХ, ВАЩЕ ВИСОЧЕСТВО!

Княз Александър Батенберг отново тежко въздиша. Победител е, а не
изпитва радост.

Александър Батенберг

ДАНО ВСЕВИШНИЯТ НИ ПОКАЖЕ ИСТИНСКИЯ ПЪТ, ГОЛОВИН!
ТОЛКОВА Е ТРУДНО ДА ОТКРИЕШ ПРАВИЛНИЯ ПЪТ. ПРЕД
ФИЛИПОПОЛ ГОСПОДИН СТАМБОЛОВ МИ КАЗА. КНЯЖЕ, ЗА
ВАС ИМА ДВА ПЪТЯ–ЕДИНИЯТ КЪМ ФИЛИБЕТО И

БЕЗСМЪРТИЕТО, ДРУГИЯТ ПРЕЗ ЛОМ И ДАРМЩАДТ КЪМ
ВЕЧНОТО БЕЗЧЕСТИЕ. ОКАЗА СЕ, ЧЕ ПЪТИЩАТА СА ПОВЕЧЕ
ОТ ДВА.

Александър Головин

БОГ ЧЕСТО СЕ ШЕГУВА СЪС СМЪРТНИТЕ, ВАШЕ
ВИСОЧЕСТВО!

*

ЕПИЗОД 47. ЕКСТ. (ПРИВЕЧЕР)

Снежното шосе към София

Бавно върви жената през сивото снежно поле, под ниското навъсено небе. Вятърът носи ситен сняг. Почти невидима, а болезнено боде изпръхналото ѝ лице. Не се обръща, дори когато съвсем ясно чува приглушения тропот на каручка. Нито има от какво да се плаши повече, нито иска да среща някого.

ЕПИЗОД 48. ЕКС. (ПРИВЕЧЕР)

Снежното шосе към София

Настига я каручката на Андрешко. Това не е свитото момче, което следваше Андро. Сега е чорбаджия. Седнал е отпред на дъската и уверено размахва камшичето на покойния Андро. Намалява хода край бавно вървящата жена. Оглежда я. В погледа му се чете нещо неприлично. Момче, което още не е станало истински мъж, но вече усеща идването на това време.

Андрешко

ХАЙДЕ, БУЛКА, КАЧВАЙ СЕ В КАРУЧКАТА! ДА ТЕ ВОДЯ НА
СЕЛО! ЗАЕДНО ДОЙДОХМЕ, ЗАЕДНО ЩЕ СЕ ВЪРНЕМ!

Жената дори не го поглежда. Крачи с уморена равномерна стъпка. Гледа в краката си. Но това е съвсем друга жена. Невинността на младостта е изчезнала от лицето ѝ завинаги.

Андрешко

БУЛКА, КАКВО ТОЛКОЗ МУ МИСЛИШ! ПАРИ ИМАМ АЗ ВЕЧЕ.
ЗЛАТО ИМАМ АЗ ВЕЧЕ!

Най-сетне жената вдига поглед към Андрешко.

Младата жена

НЕ ТИ ЩА ЗЛАТОТО, МОМЧЕ! ВЪРВИ СИ ПО ТВОЯ ПЪТ,
МОМЧЕ! АЗ – ПО МОЯ! ТЪЙ Е НАЙ-ДОБРЕ ЗА ВСИЧКИ!
Андрешко свива рамене с безразличие и подкарва каручката по-бързо.

Андрешко

АЗ ВЕЧЕ И КЪЩА НА СЕЛО ИМАМ, БУЛКА! ЗА КАКВО СИ МИ
ВДОВИЦА. САМО ДА РЕВЕШ!

Така се разделят в безкрайното пусто поле и стават все по-малки и тъй далечни като времето си и тъй далече от нас. Тъй далече!

ЕПИЗОД 49. ЕКСТ. (ДЕН)

Кенстингтън, Лондон, 90-те години на XIX век

Месроп

КАКВО СЕ СЛУЧИ ПОСЛЕ, СЪР?

Господин Уайт дълго мълчи, сякаш не чува въпроса на Месроп. Най-сетне се сепва.

Уайт

КАКВО МЕ ПОПИТА, МЕСРОП?

Месроп

КАКВО СЕ СЛУЧИ ПОСЛЕ, СЪР?

Уайт

НАПУСНАХ, МЕСРОП. ТОВА СЕ СЛУЧИ!

*

На черен екран с бели букви

*В тази малка балканска война България загуби убити 17 офицери и 754
нижни чинове. Ранени – 4234. Сърбия съответно 14 офицери и 732
войници. Ранените са 4423. Войната продължи 14 дни.*

Това е то!

София през януарий, 130 години по-късно.